

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

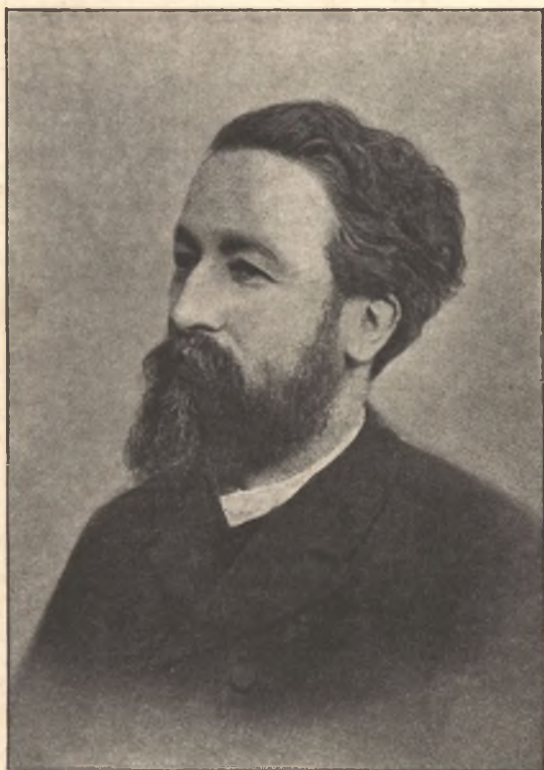
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

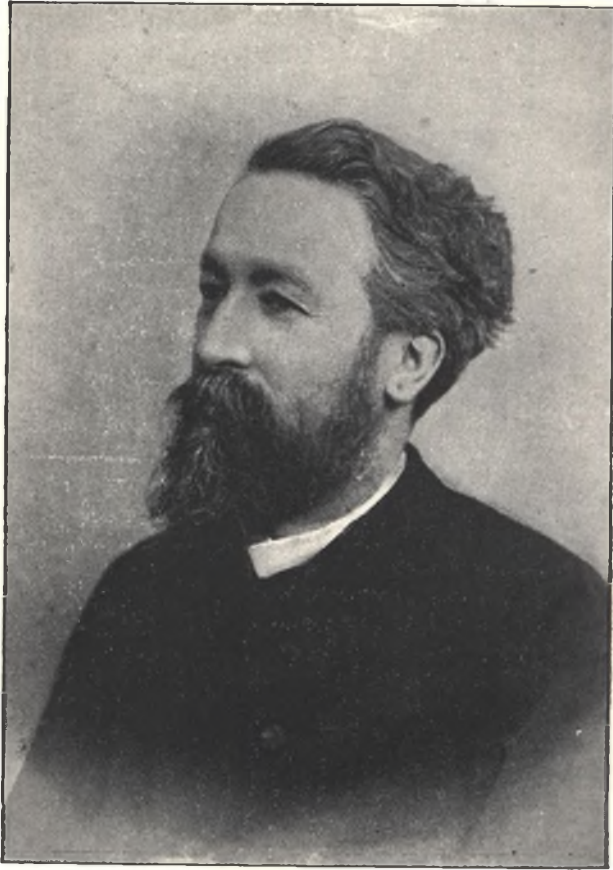
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JOHANNE VAHL BLAUENFELDT
ARNOLD BOVET

O. LOHSE · KØBENHAVN MCMXXIV
FOR NORGE: LUTHERSTIFTELSENS BOGHANDEL, KRISTIANIA

ARNOLD BOVET

JOHANNE VAHL BLAUENFELDT.

ARNOLD BOVET.

EN AF GRUNDLÆGGERNE AF
DET BLAA KORS.

O. LOHSE – KØBENHAVN 1924
FOR NORGE: LUTHERSTIFTELSENS BØGHANDEL
KRISTIANIA

*Forfatterinden forbeholder sig Retten til
Oversættelse og Eftertryk.*

MISSIONSTRYKERIET
KØBENHAVN B.

INDHOLD.

	Side
Indledning	7
Fædrenehjemmet	8
Barndomstiden	13
Den store Opdrager	15
Det er en Mand godt, at han bærer Aag i sin Ungdom	18
Männedorf	20
Dorthea Trudel	22
Hjemme igen	29
Studieaarene	30
I Tübingen	33
Paa Studierejse	35
Eksamen og Ordination	42
Den unge Præst i sit Sogn	43
Præstekonen	48
Afholdssagen	52
Det blaa Kors I	54
Det blaa Kors II	61
Da Gud kaldte sin Tjener hjem	67
Jordfæstelsen	72

BILLEDER.

	Side
Arnold Bovet.....	2
Boudry	9
Männedorf, som det nu ser ud.....	23
Dorthea Trudel	25
Neuchâtel.....	31
Sonvilliers	44
Charles Fermaud	56
Pastor Rochat	58
Oberstløjtnant v. Knobelsdorf.....	60
Bondegaarden (bagved ligger Præstegaarden).....	69
Domkirken i Bern.....	75

FORORD.

*N*avnet Arnold Bovet er vel nok ukendt for de fleste her i Landet, men det fortjener at blive kendt af alle Guds Riges Venner.

Bovet var et ualmindeligt Menneske, ikke saa meget ved Evner og Begavelse som ved Sjælens Renhed og Karakterens Styrke. Det passer paa ham, hvad der er sagt om en anden Guds Mand, at han lyste af Kærlighed til Kongen. Han havde kun ét Maal for sit Liv: at være sin Herre et velskikket Redskab til Menneskers Frelse. Derfor kan man hente Velsignelse ved at lære ham at kende.

Det er interessant at følge hans Livsudvikling, den er spændende næsten som en Roman. Men det er mere end interessant, det er styrkende for Troen, idet man i hans Liv saa tydeligt ser Guds Traade, ser hvordan Gud arbejder med et Menneske liges fra Barndommens Dage, for at det kan blive nyttigt netop til den Tjeneste, som han har udvalgt det til. Og det er tilskyndende til selv at tage fat at læse om én, som blev brugt til saa meget.

Arnold Bovet elskede alt Guds Riges Arbejde, hans Hjerte favnede vidt, men fremfor alt var det dog Arbejdet blandt drikfældige, der havde hans Hjerte; og med Rette regnes han for en af Blaa Kors's ypperste Mænd.

*Esajaskirkens Præstebolig
København 6. August 1924.*

N. JUHL.

ARNOLD BOVET.

EN AF GRUNDLÆGGERNE AF DET BLAA KORS.

En Dag i Slutningen af 50'erne samledes en lille, indbudt Kreds i Professor — senere *Biskop* — *Madsens* Hjem i København. Gæsten, som de var blevet indbudt til at være sammen med, var en lille livlig, højt begavet Mand, en af Medstifterne af „Det blaa Kors“ schweiziske Moderselskab, Pastor *Arnold Bovet* i Bern. Hans lille Frimenighed dernede havde taget Blaa-Kors Arbejdet op som dens specielle Arbejde for Herren. Blandt Tilhørerne var der en, der særlig fik, hvad han søgte, en af Blaa-Kors's Veteraner her i Landet, nu *Overbibliotekar H. O. Lange*. Denne var vakt for Afholdssagen paa kristelig Grund i England, havde selv en Tid i det stille været Afholdsmand, men kendte før dette Møde ikke noget til Blaa-Kors's Eksistens. Netop dets Maade at arbejde paa, fandt han, egnede sig for ham og hans Folk.

Pastor *Bovet* var en af dem, man nu og da kunde træffe i Grev og Grevinde *Adam Moltkes* Hjem i Bredgade, hvor saa mange fremmedartede og fremragende Mænd og Kvinder fra andre Lande for en Tid fandt Hvile eller et kært Udgangspunkt for deres Virken i vort Lands Hovedstad.

Blaa-Kors er fra en ganske lille, spæd Begyndelse strømmet som en Flod ud over hele vort Land og har ledet mange

svage og vildledte Mennesker til Herredømme over Synden ved Kraften fra Jesus.

Men „Det blaa Kors“ er ikke fremkommet her. Det er kun en af Grenene paa Verdenstræet.

Man siger, at hver Schweizer er født med Idéen til en Forening i sig: Sandt er det, at mange internationale Foreninger har deres Rod i det lille Bjergland, hvor baade Guds Folk og Verden er under stadig Paavirkning af mange forskellige Udlændinge og derved faar et Overblik og et Indblik i meget, der glider forbi andre Folk, hvis mere afsides Beliggenhed giver dem en snævrere Horisont.

„Det internationale Blaa-Kors“ har ogsaa sine Kilder dernede. Pastor *Bovet* var en af de faa, der fik Idéen dertil. Naar Gud kalder en Mand til en særlig Gerning, uddanner han ham ogsaa paa en særlig Maade. Vi vil i denne lille Bog se, hvor omhyggeligt Gud opdrog denne „sin Øjesten“, førend han overdrog ham sin Livsgerning, og hvorledes Gud var med ham i al hans Færd.

FÆDRENEHJEMMET.

Lidt Syd for *Neuchâtel*, der hvor Reuszfloden sprudlende og skummende kommer frem gennem en vild Kløft i Jurabjergene og skynder sig ned mod Neuchâtelsøen, ligger den lille By *Boudry*, bygget i en lang Gade, med temmelig bratte Skrænter til hver Side; ved den ene Side bruser Floden frem, ved den anden Side glider Skrænten ned i Dalen og fortsætter Husrækken paa den anden Side Vejen.

Slottet, der ligger ret højt, og de store Huse, der vender Gavlen ud mod Gaden, giver Byen et vist fornemt og tillige

middelalderligt Udseende. Bagsiden af disse Bygninger er uden Vinduer og giver derved paa sine Steder Byen et Slags fæstningsagtigt Præg.

Nede i selve Dalen ved Bjergstrømmens Bred, værnet af Bjergskraaningene, dækket af Vinhaver, laa i sin Tid den Bomuldsfabrik, hvorfra Familien *Bovet* stammede. Fabrikker

Boudry.

plejer ellers ikke at forskønne et Landskab, men her gjorde den det. Floden drev Maskineriet, her var ingen Kulrøg; heller ingen forslidte, utilfredse Arbejdere fandtes her. De arbejdede i „Husbonds“ Brød, som deres Fædre havde gjort; de fleste arbejdede desuden for en Herre, der var større end Mammon.

— — — — —
Bovets i Boudry tilhørte en gammel Neuchâtel-Familie. Da Rationalismen med sin kolde Aande blæste hen over Europa, naaede den selvfølgelig ogsaa Schweiz. Bovet'erne

havde imidlertid i Mands Minde været levende Kristne. Dette kunde de ikke holde ud; og en Slægtning af Pastor Bovet paa fædrene Side var paa en Forretningsrejse saa heldig at komme i Forbindelse med en lille Kreds af Brødremenigheden, hvor han fandt det, hans Hjerte hungrede efter. Rundt omkring i Landet dannede de troende smaa Frimenigheder, men da Pengemidlerne var knappe, maatte de ofte have en Bestilling ved Siden af. Saaledes var Præsten for den, der dannedes i Boudry baade Præst og Konditor; men havde ikke selv den store Apostel været Teltmager?

Arnold Bovets Farfader havde to Sønner og en Datter. Den sidste giftede sig med *Adolphe de Pourtalés*, en af Grundlæggerne af den lille Frimenighed i Neuchâtel. Sønerne gjorde forskellige Forretningsrejser, navnlig til de store Markeder i Leipzig og Frankfurt. I den sidste By plejede de at slaa sig lidt til Ro for at hvile og forfriske sig i de troendes Kreds. Der blev Brødrene kendte med to Søstre, Fru *Dumont* og Fru *Mumm*, der var blevne omvendte under Vækkelsen i Pastor *Pilets* Præstetid. Disse højtstaaende og rige troende Mennesker levede et Liv halvt med Verden, halvt med Gud. Fru Mums Datter, hvis Fader hørte til Tysklands Adel, var fra lille af blevet opdraget til at færdes i „den store Verden“. Men under Konfirmationsforberedelsen grebes ogsaa hun af Vækkelsen; og hun tøvede ikke med at tage Følgerne: et kægt og helt Brud med Verden og en fuldstændig Helligelse i Herrens Tjeneste.

Det var paa ingen Maade let for den unge Pige, der allerede var viklet ind i megen Selskabelighed. Men *Bertha Mumm* havde beregnet Omkostningerne, og for Resten sagde hun, at naar man havde fundet Hvile i Guds uendelige Naade, var der ingen flere Omkostninger at beregne. Alle

hendes omværende saa hende ogsaa udvikle sig skønnere og skønnere under sit inderlige Samliv med Gud.

I 1834 ægtede hun *Filip Bovet*, der i sin Ungdom var blevet omvendt ved en troende Huslærer, og den unge, forvante Dame drog med Glæde ind i det lille Hjem, hendes Svigermor havde beredt for hende i Tagetagen paa deres eget Hjem ved Fabrikken i Boudry. Her levede det unge Par en Del Aar indtil Forældrenes Død, og her er deres tre Børn, Clara, Helene og Arnold voksede op.

Faderen, *Filip Bovet*, var en statelig Mand; men det, der fremfor alt kendetegnede ham, var hans Hjertensgodhed. Hans Skikkelse, hans venlige Væsen øvede noget tiltrækkende paa enhver, der kom i hans Nærhed; ved Bordet kunde det hændes, at en eller anden kunde fælde en nedsettende Dom om en anden. Straks blev denne standset med et: „Pas endelig paa, ingen Navne at nævne.“ Denne Frygt for at gøre andre Skade med sin Mund havde Arnold taget med fra sit Hjem.

Søndagen blev holdt som en Hvile- og Helligdag. Børnene blev ellers ikke holdt strængt som i saa mange troende Hjem dernede, men de saa f. Eks., hvorledes alt i Huset blev ordnet saaledes, at kun det mest nødvendige Arbejde udførtes om Søndagen. Deres Fader huskede i sine gode Kaar paa dem, der havde det trangt. Allerede i 1842 havde han købt en ældre Bygning, der havde været Slagteri. I denne havde han sammen med sin Broder Charles indrettet et Hjem for gamle og syge, hvor Brødrene skiftedes til at holde Aftenandagten, mens Fru Bertha rettede Aftensmaden an til dem. I det samme Hus begyndte de i 1846 et Børnehjem og i et lige overfor liggende Hus senere et Syge- og Hvilehjem. Alle disse Hjem blev senere flyttede med til Grandchanet, et yndigt Sted nede ved Søen, hvor Familien havde faaet et stort Stykke Land og selv bosatte sig.

Hver Uge besøgte Filip Bovet sammen med sin Hustru Fangerne i Slotsfængslet og søgte at vise dem den rette Vej.

Sammen med den daværende Overpolitimester i Neuchâtel grundlagde Filip Bovet et Traktatselskab. Han var en ivrig Missionsven og var gavmild mod Missionen. Foruden Pengegaverne sendte han ogsaa ofte Brødrene paa Grønland og blandt Basutoerne, eftersom de trængte dertil, snart Levnedsmidler, snart Bomuldstøj, og det var den rige Fabriksherre en Glæde at kunne gøre det.

Hans Frue var ham en god Medhjælp i alt dette. Men hun var desuden, mens hendes Mand tilbragte saa megen Tid sammen med sin Broder Charles paa Fabrikken, Sjælen i Hjemmet. Denne statelige, aristokratiske Skikkelse var den, der tog imod de mange fremragende Gæster, der bestandig gik ud og ind i deres smukke Hjem.

Blandt disse mange kan vi nævne *Alexander Vinet*, den fine og dybsindige Tænker, der som Literaturhistoriker og Theolog har efterladt os Skrifter, der sent vil glemmes; *Samuel Gobat*, den senere Biskop af Jerusalem; *Edmond de Pressensé*, den aandfulde franske Theolog og Forfatter; *Dr. Barth* fra Calw, Banebryder for Hedningemissionen i Syd-Tyskland; *I. H. Wichern*, Grundlæggeren af „Das Rauhe Haus“ i Hamborg; *Amalie Sieveking*, der i Hamborg var en af „de unge Pigers Venner“; *Franz Härter*, Strassburgs Diakonissefader, *Charles Secrétan*, Frihedens Filosof, og *Fredrik Godet*, den nytestamentlige Exeget med en Johannes-sjæl.

Naar en Gæst rejste, bad Husets Frue Vedkommende om at vente et Øjeblik. I en Fart tegnede hun et lille, fint Billede af denne og bad Gæsten nedenunder sætte sit Navn og et lille Ord. Paa den Maade blev der samlet en hel Række ofte ret karakteristiske Tegninger med nogle for disse betegnende Sentenser eller Bibelord.

Filip og Charles Bovet's havde, som før omtalt, en Søster, der var gift med Frimenighedspræsten i Neuchâtel. I Boudry var der ogsaa en Frimenighedspræst Porret, der, som omtalt, med sit Embede forbandt Konditoriet. Han var en ydmyg, troende Mand og levede i bedste Forstaaelse med Byens Præst, Pastor *Quinche*. Begge Præster gik ud og ind i Filip Bovets Hjem, men Pastor *Quinche* var Sjælesørgeren. Trods dette fandt der ingen Gnidninger Sted. De var begge eet i Hovedtanken: at faa Naade til at føre mange til Kristus.

I dette Hjem voksede lille Arnold og hans to ældre Søstre op.

BARNDOMSTIDEN.

Da Bertha Bovet ventede sit tredje Barn, var der en troende Mand i Genf, der lærte hende at forstaa, at hun skulde bede for det Barn, der skulde komme, hver eneste Dag. Det gjorde hun, og derved forstaa vi Ordene, der synes at passe saa godt paa denne Mand: „Førend jeg dannede dig helligede jeg dig.“ Jer. 1, 5.

— — — — —
 19. Januar 1843 saa dette Barn for første Gang Verdens Lys. I Daaben fik han Navnet Arnold Bovet.

Det var en lille, livlig Knægt, der havde Øjne og Øren med sig. Han og hans Søstre havde et meget yndet, skjult Sted nede ved Floden, gemt bag nogle Buske, lige ved Indgangen til Fabrikejrboligen. De mange store Mænd og Kvinder, der kom i Besøg hos deres Forældre, havde ogsaa en Vrangside, og ofte lod de den komme frem, lige inden den banlystes ved Indtrædelsen i den unge Fabrikejers Saloner. Det kunde ogsaa hænde, at der kom en Del Kritik

frem, naar de gik hjem derfra. Dette virkede uheldigt paa Drengen, der fra sit Skjul hørte det altsammen.

Han elskede sin Mor. Da han var fem Aar, sagde han en Gang: „Hvis Mor en Gang skulde faa en smitsom Sygdom, vilde jeg straks røre ved hende, for at jeg ogsaa kunde blive smittet og dø af den.“

Da han var 7 Aar, fandt man ham en Dag grædende og hulkende: „Hvad græder du for,“ var der én, der spurgte.

„Jeg har lige bedt vor Herre Jesus om at tilgive mig alle mine Synder; det er dem, jeg græder over“

En anden Gang sagde han: „Jeg vil være Præst, naar jeg bliver stor, for saa véd jeg, at jeg kommer i Himlen. Det gør jo alle Præster.“

Det var troende, ofte ret betydelige Mennesker, Forældrene betroede deres Børns Opdragelse. Her var det en Lærer, der en Lærerinde, der i religiøs Henseende var noget for dem.

Lille Arnold tænkte ogsaa selv. Saaledes havde Læreren fortalt ham om Kongesønnens Bryllup og særlig dvælet ved Manden, der ikke havde Bryllupsklædning paa. „Det er ligesom ved dine Forældres Selskaber,“ forklarede hun videre. „Nej, det er det ikke,“ svarede Arnold. „Hvis der kom en fattig, pjaltet Kone, vilde Mor straks kalde paa en af Pigerne og bede hende give hende en pæn Kjole paa.“

Paa den anden Side havde en Huslærer nogle Aar senere taget ham med hen til en Familie, hvis Medlemmer var fuldstændig ødelagte af Drik i den Hensigt at lære Drengen Medlidenhed. „Tænk, hvor de stakkels Mennesker maa lide,“ sagde Huslæreren paa Hjemvejen, „det skal lære dig at have Medlidenhed med andre.“ — „Jeg vil ikke nøjes med at have Medlidenhed,“ svarede Arnold. Han led i Virkeligheden for meget selv ved at se andre lide uden at kunne hjælpe dem.

Arnold og hans Søstre havde deres kæreste Legeplads ved Reuszflodens Bredder. Arnold var dristig og klatrede højt til Vejrs. Nede i Haven lavede han Floden efter i mindre Format, endogsaa med smaa Vandfald. Dette var saa vellykket, at det aabenbarede et af de mange Anlæg, Drengen af Guds Haand var udstyret med.

Skønt Arnold var vokset op i dette skønne, gennemdannede og troende Hjem, der maatte kunne give det aabne Barnesind de bedste Indtryk, manglede der dog meget i hans Udvikling, om han skulde blive den Herrens Tjener, som han stiledede efter at blive, og til hvilket hele Familien glædede sig.

DEN STORE OPDRAGER.

Der drøftes netop i disse Aar rundt om baade i vort, men endnu mere visse Steder i Udlandet, hvorvidt Sygdom er sendt af Gud eller er den Ondes Værk. Det kan der diskuteres længe om, men en Ting staar fast, at Sygdom ofte har drevet Mennesker nærmere til Gud eller til en sand og hel Omvendelse.

Det er ikke saa helt galt, naar en af Middelalderens store Mystikere siger: „Lidelsen er den Ganger, der bedst af alle fører til Fuldkommenhed.“

I August Maaned 1854 kom Arnold hjem fra en lille Rejse sammen med sin Huslærer. Det sidste Stykke af Vejen skulde de tilbagelægge i Postvognen fra Basel til Neuchâtel. Da de kom hen, hvor den holdt, var den omtrent fuld, men de fik da Plads inde i Vognen. Lige idet de skulde køre, kommer der en gammel Dame, og da de ikke vilde lade hende sidde udenpaa, satte Huslæreren og Drengen sig op hos Kusken. Arnold var kun en lille, skrøbelig Fyr. Det

var hundekoldt. Vinden blæste op gennem Dalen, og Hestene sneglede af Sted for den tunge Vogn. Da Drengen naaede den lune Rede i Boudry, blev han syg. Det satte sig særligt i hans Knæ. Paa den Tid stod Lægekunsten ikke paa langt nær saa højt som nu. Hans Forældre gjorde alt, hvad der kunde gøres og sendte ham fra Badested til Badested, fra Specialist til Specialist, og der begyndte en Lidelsestid for den 11-aarige Dreng.

Under denne lange Prøvelse kom allerede et af de Træk, der i Manddomstiden saa stærkt karakteriserede ham, frem: det glade, frimodige Sind. Hans gode Humør forlod ham ikke, han vedblev at glæde sig ved Livet, at haabe paa Fremtiden og tro paa Guds Kærlighed.

Badeliv og Legen ved Stranden eller Livet oppe i Bjergene kan selv med et daarligt Ben være til Fornøjelse for en Dreng, hvis Sind er aabent for alt, hvad der interesserer. Hist og her traf han ogsaa troende unge og Venner af hans Forældre. Den værste Lidelsestid havde han, mens han gik i Skole i Lausanne. Han var da 14 Aar og kom efter den gode Undervisning af sine Huslærere straks ind paa Gymnasiet.

Skolegangen var ham en Glæde, den førte ham jo mod det Maal, som han under hele sin Svaghedstilstand aldrig opgav: at blive Præst. Men der var noget andet, der trykkede ned. Han maatte gaa paa Krykker. Hans Knæ gjorde saa ondt, at det næsten ikke var til at bevæge. Hvert Skridt voldte ham Smerte. For at kunne komme til Skolen, havde hans Forældre givet ham en lille Vogn, forspændt med et Æsel. Krykkerne og Vognen var en stadig Skive for Kameraternes Vittigheder. Naar Sneen laa halvsmeltet i Solen, lavede de nogle faste Sneboldte og smed dem efter ham og Æslet. Arnold tog imidlertid det hele med Ro. „Jeg forstaar ikke, hvordan Arnold har det,“ sagde en Gang en

af hans Kammerater til hans Mor, „man kan gøre ligesaa tykt Nar ad ham og hans Æsel og plage dem med, hvad man vil, aldrig bliver han vred eller siger et stygt Ord.“

Der var imidlertid noget, der var sværere for ham end Sneboldtene, det var Sygdommen, der maaske tilsidst vilde forhindre ham i at blive Præst.

Endelig var Skoletiden forbi, og han kom hjem til Grandchamp, hvortil hans Forældre nu var flyttet og havde bygget sig en stor Villa ude i de frodige Græsmarker lige ved Søens Bred. Dette Hjem i Grandchamp blev senere udvidet mere og mere, og mange Medlemmer af den store Familie nød ofte lange Ferier der. Hospitalet og Gamle- og Sygehjemmet fra Boudry blev flyttet derud, saa at Fabrikanten og hans Frue endnu længe kunde fortsætte med deres Besøg og Andagter for alle dem, de særlig havde taget sig af.

Ved denne Tid begyndte Arnold alvorligt at tænke paa sin Sjæl. Han skriver selv, at da han var 16 Aar begyndte han hver Morgen at fatte gode Forsætter; naar Dagen var til Ende, saa han imidlertid i Almindelighed, hvor ofte han var faldet, naar Fristelsen var der. „Aa, hvor skrækkeligt! Jeg er saa ulykkelig derover,“ skriver han.

Pastor *Blumhardt* begyndte ved samme Tid at blive bekendt for sine vellykkede Kure med Helbredelse ved Haandspaalæggelse og Bøn. Han havde købt Badestedet *Boll* med dets lægende Kilder, og der modtog han sine Patienter. Arnold kom der allerede, da han var 15 Aar. Han følte sig ikke rigtig vel der, men laa dog stille og bad med, naar Pastor *Blumhardt* lagde Hænderne paa ham; nogen Virkning gjorde det imidlertid ikke.

DET ER EN MAND GODT, AT HAN BÆRER AAG I SIN UNGDOM.

(Begr. 3, 27).

Vi er nu kommet til Aaret 1860, og den 19. Januar er Arnold fyldt 17 Aar. Stadig arbejder Forældrene paa at faa ham rask. Derfor vil de nu forsøge at tilbringe Vinteren i Syden. Alle undtagen Faderen, der maa passe Fabrikken, tager til Toulon med Arnold, og dernede har han den Glæde at være sammen en Tid med *Felix Bovet*, en Fætter af ham af den tyske Gren af Familien, der kort før er blevet gift med en af hans Søstre. Felix er en af hans bedste Venner: en troende, allerede betydelig Mand, der senere gennem sine Bøger skulde blive kendt i vide Kredse. Han blev bl. a. kendt og elsket indenfor Brødremenigheden for sin Bog om Zinzendorf. Familien lever henede et fornøjeligt og behageligt Liv. Samtidig foregaar stadig hos Arnold Selv-arbejdet paa at følge Kristus efter. Som Sønnen fra det strenge troende Schweizerhjem, han er udgaaet fra, klager han selv i et Brev til sin Fader over, at han, efter at have hørt en god Prædiken eller læst noget af Vinets Opbyggelseslitteratur, godt kunde tage sig en god Latter ved at læse det tyske Vittighedsblad „Kladderadatsh“.

Der var to Ting, Arnold paa denne Tid særligt ønskede, først at blive konfirmeret hos Pastor *Quinche*, der var blevet forflyttet til Basel. Dernæst at komme ind paa Universitetet i Neuchâtel for at studere Æstetik. Hans Fætter Felix var Professor der i Literaturhistorie. Han syntes, at han herved kunde faa Indflydelse paa hele den næste Slægt af Præster, Læger, Jurister og Lærere.

Arnolds Forældre vilde gerne opfylde saadanne Ønsker.

Først kom han til Basel for at gaa til Præsten og kom endda til at bo i selve Pastor Quinches Hjem. Præsten og

hans Kone tog sig meget af ham, og under Konfirmationsforberedelsen udførte han atter et stort Selvarbejde i Haab om at blive omvendt. Han befandt sig i en underlig Sjæls-tilstand. Mange vilde sige, at denne fromme unge Mand da virkelig var omvendt. Han kæmpede og stred for altid at være Herren nær. Han søgte Vejledning, hvor den var at finde; men han klager stadig over, at den Fred og Lykke, andre kender, har han ikke.

Han befandt sig i den samme Stilling som mange Børn fra troende Hjem: Overgivet til Gud fra deres Fødsel; Barn-domstiden levet i barnlig Tro paa Gud. Nu kommer Gæ-ringstiden. Han vil selv se, selv vide, selv tro. Han passer ikke ind i Rubrikken vantro, heller ikke ind i Rubrikken troende. Ved Møderne føler han sig overalt misforstaaet, og derved faar han ikke den rette Hjælp. Men — han *er* over-givet til Gud af sine Forældre. Hans inderste Sjæl higer mod Gud, og Gud har sine egne Veje med ham — der fører til Maalet.

I Basel giver han sig paa ny helt over til Gud, og hans Omgivelser daterer hans Omvendelse fra 28. Juli 1860. Men hans egne Breve og navnlig Dagbøger viser, at der endnu finder haarde Kampe Sted, og at der ingen vir-kelig Fred er. Det nye Menneske strides bestandig med det gamle. Han har nu ogsaa den vaagnende Manddoms Fri-stelser og forstyrrende Tankebilleder og Drømme at kæmpe imod. Han føler sig svag og elendig og raaber til Gud om Hjælp.

Paa Vejen hjem aflægger han et lille Besøg i Neuchâtel hos Professor Felix Bovets. Han føler sig vel i dette Hjem i Samtalen med sin Fætter og Svoger, ved Smaaselskaber i deres Hjem o. l., men i Dagbogen lyder en stadig Klage over Lunkenhed, Synd og Kulde overfor Gud.

Imidlertid maatte det nu overvejes paa ny, om han turde

begynde sine Studier i Neuchâtel. Altid stillede dette Ben Hindringer i Vejen. Hans Svoger tog ham selv med til en berømt Specialist. Denne ordinerede: Vinteren i Syden, Sommeren ved et Badested. Da Felix senere i Enrum bad Lægen om en Udtalelse, svarede han, at han ikke helt havde opgivet Haabet om hans Helbredelse, „men,“ tilføjede han, „her maa man ikke regne med Maaneder, men Aar.“ Kort efter kom Felix til at tale derom med sin Broder, der var Læge. Denne havde tidligere sagt: „Jeg tvivler meget om, at Arnold kommer til at gaa, før han faar et Træben,“ nu sagde han ligefremt: „Jeg vilde ønske, han allerede havde et Træben. Han maa være glad, om han slipper med saa billigt Køb.“

17. Oktober 1860 staar der i Dagbogen, at der har været Tale om at følge Specialistens Raad om at tilbringe Vinteren i Syden. Forældrene lader ham selv raade, og i Følelsen af, at det i Virkeligheden er Guds Naades Sol, han mest af alt trænger til, beder han om denne Gang at komme til Männedorf.

MÄNNEDORF.

Naar Pastor Bovets franske Biograf Gang paa Gang kalder ham „Manden fra Männedorf“, er dette ikke uden Grund; thi dette Besøg fremkaldte en Omvæltning i hans Liv.

Männedorf har været besøgt af mange af vore Landsmænd, naar Sjælen paa en eller anden Maade var i Nød, og mange er dragne derfra med fornyet Livskraft til at overvinde Rester af Sygdom og med Kraft til Overvindelse af Synd. Mange var der, der kom her, som Aar igennem havde

ledt efter deres Frelser paa alle de Steder, hvor han ikke var at finde.

Männedorf ligger ved Zürichersøen ved dens sydlige Ende lidt opad en Bakkeskraaning mod Øst. Nu er Männedorf som en hel lille By, men den Gang var den kun en almindelig Landsby, der laa lidt hævet over Søen paa den lange Aas. Foran laa Zürichersøen med sine mange Sejlere, og bag Søen skimtede man i det fjerne Rækker af Bjerge med deres skønne hvide Snetoppe.

I dette lille, simple Männedorf boede den Gang den jævne og uansete, troende Bondepige, der senere er blevet kendt ud over sit Lands Grænses, *Dorthea Trudel*. Hun var selv fra Landsbyen Humbrektikon, et Stykke derfra. Hendes Moder var en ualmindelig hellig Kvinde, der havde gjort alt for at lede sine 11 Børn til Kristus, og som maaske havde virket mest ved den Sagtmodighed, Børnene var Vidne til overfor en Mand, der var hidsig, fordrukken og ond, hvem det kun var hende en Pine at leve sammen med. Hos hende lærte Dorthea at gaa med enhver Ting i Bøn til Gud. Hos hende var hun Vidne til mange Bønhørelser, ogsaa for det, man ofte kalder Sygdom, men som ofte ved nærmere Eftersyn bunder i „det sjælelige“ og i Synd.

Selv var hun blevet omvendt i Brødremenighedens Forsamlinger, da hun var 22 Aar; men det var først senere, da hun efter sin Moders Død var flyttet til Männedorf, at hun en Morgenstund, mens hun bad for sin Onkel, der var vild og ustyrlig, pludselig blev slaaet af den Tanke, der atter og atter gentog sig som en Røst i hendes Indre: „Omvend dig selv, før du vil omvende andre.“ Da saa hun sig selv, sin egen Synd og Usselhed som aldrig før, og da saa hun Naaden, der dækkede over det altsammen. Nu var alt Hovmod blæst bort. Hun var en stille, ydmyg Kvinde. Nu blev hun brugt af Gud.

Ganske stille gled hun ind i sin fremtidige Gerning. Hun saa til de syge i Omegnen. Ledede deres Tanker hen paa ham, hos hvem Hjælpen er at finde; bad med dem om deres Helbredelse, og den ene efter den anden rejste sig sunde paa Legeme og Sjæl, lovende og prisende Gud.

Bibelen var den Bog, hun søgte Lys hos. Stod der ikke i Jak. 5, 14—15 de Ord om Haandspaalæggelse og Salvning, vi alle kender? Den Onkel, hun boede hos, var Possementmager. Fire af hans Arbejdere var meget syge. Der var ingen „Ældste“ at tilkalde. Hun bad da Gud, „vær du selv vor Ældste“, lagde Hænderne paa dem og bad, og de blev alle fire helbredede.

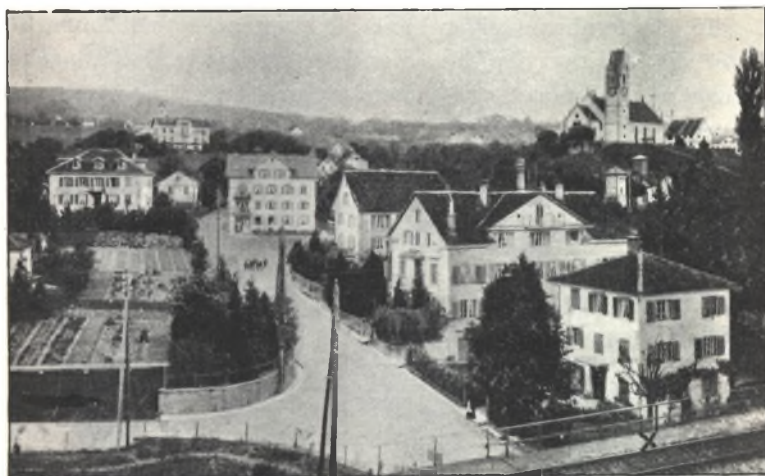
„Lille Mor,“ som hun bestandig kaldtes, saa dybt i en Menneskesjæl. Saa hun, at der var noget at gøre, ofrede hun alt, selv sin Nattesøvn, og alligevel mødte hun frisk til Frokostbordet. Gud gav her den trætte Kraft og formerede Styrke hos den, der i sig selv var svag og skrøbelig.

DORTHEA TRUDEL.

I Oktober 1860 ankom Arnold Bovet med sin Fader til Männedorf. Det var ikke nogen særlig behagelig Modtagelse, det smukke, taalmodige unge Menneske, der baade legemligt og sjæleligt havde lidt saa meget, fik, da han hilste paa Jomfru Trudel. Hans Fader begyndte at tale om ham som en Engel, hvad Taalmodigheden angik, og fik det Svar. „En nydelig Engel paa Krykker!“ Lidt efter begyndte hans Far med at skildre ham som saadan en rar, god, ung Mand, hvorpaa hun svarede: „Aa, Helvede er overfyldt med disse rare, unge Mennesker.“

Forøvrigt fortæller Arnold selv i Dagbogen, hvor hyg-

geligt de drak Kaffe sammen med de andre, og „Lille Mor“ syntes at have et venligt Ord til dem alle. Senere, efter Middagsbordet, holdt hun en meget smuk Andagt. Arnold skriver herom: „Jeg har aldrig hørt nogen bede som hun. Jeg har nu ordnet mit Værelse og gaaet en slem Stund igenem. O, Herre, tilgiv mig! Derefter kom „Lille Mor“ med

Männedorf, som det nu ser ud.

Huset i Forgrunden med × det Hus, hvori Dortha Trudel boede.

Far, og vi har drukket Kaffe. Da vi var færdige hermed, undersøgte hun mit Knæ og lagde sine Hænder paa mig. Dette gjorde mig saa godt, at det var som den mest lægende Olie. Bagefter har hun bedt. — Kl. 6 har der været et Bedemøde for de stakkels, ødelagte Kvinder, der skal findes her.“ — Paa den Tid tog de tillige mod mange stærkt medtagne nervesyge og sindssyge. En Del af disse blev helbredede. Senere blev dette forbudt af Staten, og de syge blev sendt til Sindssygeanstalterne. — Der var endnu samme Aften nogle korte Andagter. Arnold fandt stadig, at ingen kunde

trænge ind i Hjertedybet som „Lille Mor“ baade i Tale og Bøn. Han føler mere og mere sin Synd og Usselhed.

Dagbogen viser paa denne Tid, hvorledes Mørket føles mørkere og pinligere, jo nærmere det kommer det klare, rene Lys.

Dorthea Trudel kommer stadig og beder med ham og bestandig føler han sin Synd større og større.

15. September skriver han: „O, kunde jeg helt blive til intet! Et Støvgran for hans Fødder! Saa kunde Gud maaske bruge mig til noget godt; men jeg er bange for, at jeg er kommet alt for langt bort fra ham. Jeg tænker altid paa *mig selv*. Alle Tanker om Fremtiden *drejer sig om mig selv*. Jeg stiler altid efter, hvad der kan være behageligt for mig selv. Jeg mangler Offervillighedens Aand Jeg er bange for at tro, for gør jeg et Skridt frem ad Troens Vej, er jeg straks langt borte fra den igen. Aa, kunde jeg dog blive helt befriet for mig selv.“

Selv led han meget. Men andre lagde Mærke til den Forandring, der lidt efter lidt ganske stille foregik med ham; Männedorfs klare, varme Sol smelter Isen, der ligger om hans Sind.

I November skriver han efter en Bedestund med „Lille Mor“ og hendes Medhjælperinde: „Jeg har oplevet det aller-skønneste. Jeg har troet, at Kristus var i mit Værelse, og at jeg kunde tale med ham.“ . . .

Samtidig foregaar der en langsom Bedring af hans Knæ, men det lægger han ikke videre Mærke til, for „Lille Mor“ lærte, at *Legemets Sygdom var et Bevis paa Guds Kærlighed til den Sjæl, som led under den; saa Hensigten med Sygdommen var den at faa den syge til at gaa i sig selv og søge Helbredelse for sin Sjæl hos Herren.*“ Hun sagde altid: „At naar Aarsagen blev fjernet, vilde Virkningen ophøre af

Dorthea Trudel.

sig selv, og at Sjælens Helbredelse vilde tilbagegive Legemet dets Sundhed."

Lørdag den 20. November staar der videre i Dagbogen:
„Jeg har ikke kunnet skrive i alle disse Dage, for der er sket

store Ting med mig i denne Tid. I Lørdags Afts kom „Lille Mor“ lidt tidligere end sædvanlig ind for at sige Godnat til mig, og efter at hun havde bedt, bad hun mig, om jeg ikke vilde fortælle hende alt det, der laa og pinte mig paa Bunden af min Sjæl. De foregaaende Dage havde jeg flere Gange hentydet til, at dette var noget, der vilde gøre mig godt. Jeg fortalte hende nu al min Synd, al den Synd, jeg havde begaaet hele mit Liv igennem. Hun var utrolig god imod mig, men jeg kunde ikke en Gang græde, saa haard er jeg. Det har gjort mig godt at aabne mit Hjerte Jeg gik allerede i Fredags med én Krykke omkring i Huset. Det gik stort. I Søndags gjorde jeg det ogsaa. I Mandags Morges gik jeg gennem Spisesalen med en Krykke. Lidt senere, mens jeg sad og skrev Brev til Moder, var der en rar Kone, der gik med en Krykke og som skulde rejse. Jeg havde givet hende min ene, der var langt bedre end hendes. Min anden Krykke stod nede i Gangen. Min Søster Klara, der var her paa et lille Besøg, kom og kaldte paa mig, da Klokken ringede til Middag. Da hun var gaaet, prøvede jeg at gaa ned uden nogen Støtte, og jeg gik ned ad hele Trappen. Der nede traf jeg paa Klara, der blev saa forbavset, at hun ligefrem rystede over hele Kroppen af Glæde. Allesammen var de saa henrykte. Efter Middagsbordet laante „Lille Mor“ mig sin afdøde Onkels Stok, som jeg brugte Resten af Dagen.

Samme Aften drøftede jeg med Pastor *Weiniger* Bade og deres Virkning, som jeg fandt var virkelig. „Lille Mor“ sagde til mig, at jeg skulde lade være med at tale om den Slags Ting. Jeg blev alligevel lidt ved dermed, mens der blev ringet til et Bedemøde. Jeg rejste mig, og Fru N. N. rejste sig ogsaa; men hendes Ben vilde ikke bære hende. Hun falder lige foran mig. Jeg vil gaa, men kan ikke, og det gør meget ondt i mit Knæ. Jeg siger det til „Lille Mor“.

der holder om det under Bedemødet. Derefter kan jeg igen gaa. „Lille Mor“ er overbevist om, at Gud har givet mig dette Tilbagefald, fordi jeg har udtalt mig paa den Maade om Badene efter de store Ting, Gud har gjort ved mig, og hun siger, at fra det Øjeblik af, at jeg erkender dette, vil Gud lade det gaa fremad med mig. Det er godt saaledes at være under Guds direkte Ledelse.“

Næste Dag kunde Arnold tage med „Lille Mor“ til Basel, da han gerne vilde vise sig for Præsten, der havde konfirmeret ham, Pastor *Quinche*. Glad over at være naaet saa vidt, skrev han til sin Mor til hendes Fødselsdag: „Min Gave for i Aar bliver en Krykke, den gør nu kun Fortræd. Jeg haaber senere ogsaa at kunne forære dig en Stok — og at kunne overrække dig min Julegave paa Knæ.“

Endelig 27. December skriver han efter en Afbrydelse paa flere Dage: „Gud har i sin uendelige Kærlighed villet værdiges at drage mit stakkels, kolde, fortørrede Hjerte ind til sig.“

Sammen med flere andre unge har han bedt om en Udgydelse af den Helligaand. „Lørdag Aften efter at vi havde bedt sammen, har jeg oplevet en vidunderlig frydefuld Følelse. Jeg har endogsaa udgydt to, tre Taarer, noget der ikke er hændt mig i lange, lange Tider.“ Fra nu af er det ikke Minutter, men Timer og Nætter igennem, som han tilbringer i Bøn sammen med sin Søster Klara, støttet af „Lille Mor“ eller af en Ven, August Bernus. Hans Ven og hans Søster undergaar en fuldstændig Forvandling, og han haaber, at det samme ogsaa maa ske med ham selv.

Det, der er hans Ulykke, er, at han stadig ser paa sig selv og ikke paa Naaden. Folkene i Männedorf er lige ved at smile, naar de ved Bedemøderne hører ham anbringe sig selv paa nederste Plads i Guds Rige. Men Arnold smiler

ikke. Han skriver ved denne Tid: „Gid det dog gik lige saa godt med min Sjæl som mit Legeme.“

Han oplevede to Ting i Männedorf, der blev til stor Vel-signelse for den unge Tvivler, først at Sundhedsstyrelsen kom og forbød Dorthea Trudel at tage mod sværere Nerve-syge og Sindssyge. Dette gjorde hende meget ondt, for af den Slags bestod hendes fleste syge. Hun blev idømt Fængsel og Bøder, men appellerede Dommen og fik Lov til at modtage fattige syge, „som det dog vilde blive for dyrt at holde paa Sindssygeanstalterne.“

Det andet var, at „Lille Mor“ selv blev alvorlig syg. Alle de tilstedeværende gik med Graaden i Halsen. Men Zeller, der allerede nu var hendes Medarbejder, lagde Hænderne paa hende, og hendes svage Legeme fik Kræfter paa ny. I det Øjeblik, hun kom til sig selv, rejste hun sig og sagde. „Lad os alle love og prise Gud. Nu kan jeg snart igen.“ Kort efter var hun paa ny i Virksomhed. Den gudhengivne Ro, hvormed „Lille Mor“ tog alt, smittede Arnold, og snart brast eet efter eet de mange Baand, der holdt vor unge Ven borte fra fuld Fred.

Paa et Besøg i Grandchamp samme Foraar mærkede han, hvorledes han med større Frimodighed kunde vidne om Gud. I denne Tid var det, at han en Gang sagde til sin Svoger Felix, da denne talte om hans mange Prøvelser: „Jeg troede, jeg skulde tage imod dem i Vrede! Nu vilde jeg med Glæde tage det hele om igen, hvis det kun kunde hjælpe mig til Troens Vished og ud af al den Sløvhed.“

18. Maj 1861 hører han sig selv i Løbet af sin Bøn sige: *O, min Frelser, jeg er overbevist om, at du har baaret alle mine Synder op paa dit Kors.* Da han bagefter tænker videre herover, siger han til sig selv: „Du er jo i Virkeligheden det lykkeligste Menneske, hvis du hviler i dette: *alle*

mine Synder er mig forladne.“ I det Øjeblik, uden at han følte noget særligt, *vidste han*, at der var sket noget indeni ham. Fjenden rejser sig endnu af og til paa ny paa samme Maade, men han ved, at hans Magt fra nu af er brudt. Guds Aand har praktisk talt vundet Sejr over det onde i ham. *Pinse 1861 blev den første virkelige Pinse for ham.*

HJEMME IGEN.

Nu, da han føler sig rask paa Legeme og Sjæl, tænker han med Lov og Pris til Gud paa *nu* i Sammenligning med *før*. Han skriver i Grandchamp i sin Dagbog 25. Juni 1861, kort efter sin Hjemkomst fra Männedorf: „Jeg har næsten ikke kunnet bede for Taarer . . . for 8 Maaneder siden kunde jeg næsten ikke gaa ned i Spisestuen med to Krykker; Hjertet hvilede i Mørket, og en afskyelig Synd beherskede mig . . . Aa, Gud, hvor er Dit Værk stort!“

I 1865 kommer han paa Besøg i Bad Boll. Mens han er der, mindes han sin tidligere Rejsen fra Badested til Badested. „Til at begynde med syndede jeg i mit Hjertes Uskyldighed, senere vidste jeg, at Synd var Synd, men jeg ved blev dermed. Og dog lod Gud mig ikke gaa til Grunde. Nu ved jeg, at jeg er omvendt; det har været mig som en ny Fødsel, som en Forvandling. Der er født et lille Barn i mit Indre, og det vil vokse, tage Pladsen og tilsidst lade mig selv forsvinde.“ Ganske betegnende sagde Pastor Bovet senere en Gang om sig selv: „Hvis Gud ikke ligefrem havde taget mig ved det ene Ben, var jeg vist løbet af hans Skole.“

Det, som vi forlængst har opdaget, gik først op for ham, da han kom tilbage til Hjemmet i Grandchamp: Hans Forældre var Kristne og havde fremskudte Pladser i Menigheden, og mange af Datidens fremragende Mænd og Kvinder

kom i deres Hus, men de var ikke saadan som i Männedorf. Det var svært for ham, men samtidig med at han i 1863 havde den Sorg at miste sin Fader, fik han imidlertid den Glæde at se ham gaa bort som *hel* Kristen. Det samme oplevede han med sin Moder, da hun i 1874 gik bort. Det lange Sygeleje fratog hende efterhaanden alt det, der hindrede hende i at „tjene Gud alene“.

Aaret før mistede han „Lille Mor“. Han skriver i Dagbogen, September 1862: „I Dag er vor kære „Lille Mor“ gaaet hjem til sit rette Fædreland i en Alder af 49 Aar. Hvor er Gud god, at han har ladet mig lære hende at kende og sige hende alt, og høre af hendes Mund de alvorlige og opmuntrende Ord.“ „Alt det, jeg har hørt der, lader Gud hele Tiden gentage sig i min Hukommelse.“ „Kristus selv maa blive „Lille Mor“ for mig. Jeg maa blive en „hel Kristen,“ det var det sidste Ord jeg fik i Männedorf, nu raaber det til mig derfra med al sin Kraft.“

STUDIEAARENE.

Arnold Bovet's Studietid frembyder ualmindelig meget af Interesse. Men vi maa desværre for Pladsens Skyld kun dvæle ved det, der har ganske særlig Betydning for vor unge Vens Udvikling.

August 1861 begyndte han sine Studier paa Universitetet i Neuchâtel. Paa den Tid havde hver Kantonalkirke sin egen Ordning med Hensyn til sit Universitet, temmelig forskellig fra vor danske. Men der var en Ting, de fleste Universiteter synes at have tilfælles: der mødte der fra det theologiske Fakultet de unge noget nyt, videnskabeligt begrundet, der ikke stemte overens med det, de havde med fra deres Hjem, og som derfor bragte dem ud af Balance, saa-

ledes at det ofte saa ud, som om den vordende Præst hellere maatte undgaa Theologien, hvis han vilde blive en Herrens Præst. 1861 var det „Forstanden i Højsædet med Tvivlen som Følgesvend“, der angreb Autoritetstroen, der netop troede det uforstaaelige. Mange af Studenterne afbrød deres Studium. Student Bovet blev.

Han kendte Præster med en Tyrkertro paa Videnska-

Neuchâtel.

ben og andre med en lige saa stor Skræk for denne. Der er de Ting, vi maa igennem, for senere at kunne hjælpe andre. Dette var hans Maal.

I Neuchâtel studerede Arnold Bovet i to Aar. Den Professor, der kom til at øve størst Indflydelse paa ham, var *Fredrik Godet*. Her spiste han til Middag hver Dag, og de Samtaler, der daglig førtes, blev til stor Berigelse for den unge Mands Sjæl.

Medlemmerne af det theologiske Fakultet i Neuchâtel

tog sig det ingenlunde let med de unge Mennesker, der var dem betroede, og tog det paa ingen Maade heller let med, om disse mange theologiske Chock kunde skade Studenternes Tro, men det, der egentlig bevarede Bovet i disse to Aar, var vel dog mest dette, at han ikke alene kom fra et troende Hjem, men — at han selv virkelig var omvendt. De vordende Præster maa se tilbunds i meget, maa gennemgaa Kriser, der vel er haarde og farlige at komme igennem, men som, naar Sejren vindes, gør dem til større Sjælevindere end ellers. Venner, der læser dette: *Glem ikke at bede for de theologiske Studenter, at alt, hvad der møder dem, maa føre hen til Gud!*

Fristelsen til Urenhed har Arnold Bovet ogsaa kendt; han har lidt under den, men han har tappert bekæmpet den og vundet Sejr. Med hvilken Omhu han søgte at undgaa enhver Fristelse, viser følgende:

Under de forberedende Eksaminatorier i Græsk oversatte hans Kammerater Horats's Satirer. Han selv blev hjemme og læste en Dag. Ved en Fejltagelse havde han faaet opgivet et forkert Nr. og maatte derfor oversætte en utugtig Satire. Han bad Gud om at udslette Erindringen om den hos sig, og Gud hørte hans Bøn. Denne Angst for Urenhed fulgte ham hele hans Liv.

— — — — —

I Juni Maaned 1864 holdt han sin første Prædiken ved Fakultetet. Han fik det først at vide 8 Dage i Forvejen og greb derfor den Tekst, der laa ham nærmest, Rom. 5, 3—4: „Ja, ikke det alene, men vi rose (egentl. fryde os ved) os ogsaa af Trængslerne, idet vi vide, at Trængselen virker Udholdenhed, men Udholdenheden Prøvethed, men Prøvetheden Haab.“

Studenterprædikener lider ofte af uhyre meget Skelet, hentet alle Vegne fra baade fra Oldtiden og Nutiden. Alle

disse Skær slap Arnold Bovet udenom. Hans Indledning var ganske vist noget for bred, men den sprængtes snart af det fremvældende Vidnesbyrd. De ærværdige Herrer mødte noget i denne unge Mands Tale, der ikke var Citater efter deres egne Forelæsninger. De hørte en Mand, der havde lidt og stridt, tale om Trængselens Velsignelse.

Det ser ud, som om han selv har anset denne første Prædiken som et klart personligt Vidnesbyrd, for han holdt den senere med enkelte Forbedringer 16 Gange: bl. a. i Neuchâtel, Stuttgart, Berlin, Paris, Frankfurt, Bern og sidste Gang i 1885 i Barthoud.

Det var Skik ved Fakultetet, at Theologerne en længere Tid øvede sig i at prædike. Bovet var ked af det, fordi han følte det mest som et Slags Skolefag. Han følte sig selv saa kold og ringe og tænkte paa Grev Zinzendorf, der skjælv af Bevægelse, naar han skulde tale. Han synes, hans Kærlighed til Menneskesjæle ikke er stærk nok; han kan tale med sine Tilhørere efter Prædikenen om ganske ligegyldige Ting, lige efter at have talt med dem om de højeste og dybeste. Men dette driver ham atter til inderligere Bøn.

I TÜBINGEN.

Det var Skik ved det gamle theologiske Fakultet i Neuchâtel, at Studenterne efter 4 paafølgende Semestre (2 Aar) tog til et udenlandsk Universitet. Arnold Bovet bestemte sig for *Tübingen*, hvor han blev i halvandet Aar.

Den Professor, som han og hans Kammerater, en lille sluttet Kreds paa 12, især samlede sig om, var Professor *Tobias Beck*. En af hans Venner skriver til ham: „Den, der ikke har hørt Beck, har aldrig haft den Lykke at kende

en af vor Tids store Theologer, dyb som et Tænker geni, troende som et Barn, og ligefrem som et ganske almindeligt Menneske. Beck befæstede os i det, vi havde faaet fat paa af Bibelens Rigdomme i de Omgivelser, vi kom fra; og ikke alene det, han lærte os at finde nye Rigdomme. Han viste os den slaaende Overensstemmelse, der var mellem Menneskenaturen og Loven. Og fremfor alt beredte han Vej for Gud i de Menneskesjæle, der var ham betroede, og viste dem, hvorledes Guds Vilje var værd at følge Punkt for Punkt. Han var en af dem, der paa den Tid vilde være med i Grundlæggelsen af de forskellige kristelige Kærlighedsgerninger og Arbejder til Guds Riges Udbredelse i vore Hjemlande og ude blandt Hedningerne. Alt dette blev den Gang (1864) underkastet en stræng, næsten dræbende Kritik, men Beck holdt ud og paaviste, at dette ikke var andet end den hellige Paulus rene Lære. Om ham kunde vi sige det samme som Michelet (en fremragende fransk Historiker) i sin Tid sagde om Adolphe Monod: „De, der en Gang har hørt ham, ryster endnu paa Benene.“

Her er et Par Bemærkninger fra Dagbogen: „Beck prædikede i Dag til Højmesse paa en overmaade interessant Maade om Farisæeren og Tolderen. Han paaviste de dybe Aarsager til de to Menneskers Maade at være paa. Man fandt Eksempel paa den Slags Folk i alle Lande. Den første Slags elskede Orden og Regelmæssighed, den anden Friheden, men hos begge fandt man Menneskehjertet, som hvis enten Eksklusiviteten (en Holden sig bedre end andre og derfor Holden sig for sig selv) eller det onde, udviklet i Friheden, nødvendigvis maatte føre til et lignende Udslag.“ (11. November 1866).

— — Senere: „Beck har lært mig saa meget, at jeg føler mig som overmættet med den mest nærende Mad.“ (2. December 1866).

— — Senere: „For Beck er det saaledes, at hele hans Liv og Forkyndelse drejer sig om Kristus og vort personlige Forhold til ham. Det minder mig meget om vor kære „Lille Mors“ Definition af Kristendommen: „Den bestaar i at have en levende Frelser.“

Hans Knæ generede ham tidt, og ofte maatte han blive hjemme fra Udflugter, som de andre Studenter var med til. „Hvad vil De gøre, naar De en Gang bliver Præst,“ var der en der spurgte. „Det ved jeg, Gud vil sørge for.“ Det var, som om Gud allerede i Øjeblikket sørgede for ham. Da de andre kom hjem fra Turen, som de roste i høje Toner, svarede han blot: „Ja, jeg øver mig nu i at give Afkald.“

Hvor god en Øvelse var dog ikke dette for hans senere Liv.

En lille Kreds af troende Studentervenner fortæller, at Arnold Bovet altid var den, de samlede sig om. Han havde den rette Kærlighed, der ikke „bliver vred“, som „tror alt“, „haaber alt“ og „aldrig hører op.“ Den, der skriver dette, har, saa længe han levede, altid i ham fundet en virkelig Ven.“

Han udvikledes selv og modnedes.

Professor Beck plejede gerne i sin Rustale at sige til Studenterne: „I er komne her for at udføre det allervanskeligste Arbejde — at modnes.“ Og han tilføjede for ligesom at give dette et samlet Udtryk: „*Det drejer sig om for jer at afgøre, om I vil lade Sandheden sejre i jer og ved jer, eller snarere, om I vil lade Sandheden sejre over jer og trods jer.*“

PAA STUDIEREJSE.

Fra April 1867 til Marts 1868 faldt Arnold Bovets Rejseaar, der sluttede med hans Embedseksamen og hans Ordination. Disse Studier kunde til Tider være ret afvekslende.

Det ene Sted gjaldt det særlig Mennesker, det andet Theologien. Overalt søgte han sammen med troende Mennesker og lærte derved at kende saavel det fælles Gudsforhold som de mange Adskillelеспункter, der fik Lederne af de forskellige Retninger eller Kirkesamfund til at forkætre anderledes tænkende, mens disse ofte samtidig forkætrede dem. Dette ledede ham, før han endnu vidste noget om denne nu verdenskendte Bevægelse, ganske stille henimod „*Den evangeliske Alliance*.“

Først gik Turen til *Wartburg*. Han var inde i den simple Celle, hvor Luther sad og arbejdede, og hvor det Lys var indestængt, der senere skulde skinne ud til mange, der levede i Mørke. Nu var Arnold ikke nogen god Lutheraner, men paa et stort Træ er der mange Grene; nogle sidder yderst, nogle sidder længere inde, nogle lige ved Stammen. Nogle har fortrinsvis samlet sig om en enkelt af Luthers Lærdomme, andre om noget andet. Da Dorteia Trudels Disciple stod der paa *Wartburg*, forstod han, hvad Luther havde bragt ogsaa ham, og hørte han ikke til de bedste af hans Disciple, hørte han heller ikke til de ringeste.

Fra *Eisenach* gik det videre til *Weimar*, *Halle*, og derpaa til *Berlin*. Alle Vegne aabnede Familieforbindelser ham Dørene.

Paa Bunden af hans Sjæl laa som et stort smertefyldt Saar: Sjælens Nød. Det blødte, mens han gik gennem den store, vantro Stad *Berlin*. Da Paulus vandrede gennem Athen, var der Templer nok. Her var det netop Kirker, der savnedes. En ung Præst, som han blev særlig gode Venner med, havde i sit Forstadsogn 36,000 Mennesker. En anden Præst fortalte, at han havde 280 Konfirmander om Aaret, og at han paa samme Gang havde døbt 63 Børn.

Den tyske Gemytlighed, der maaske mere skyldes Folkekaraktæren end just Lutherdommen, frastødte ham un-

dertiden, som f. Eks. da han en Gang deltog i et ydre Missionsmøde i Leipzig. Der saa han hele Forsamlingen med samt dennes Ledere: Præster og Missionærer anbringe sig ved Bordene udenfor „Skyttehuset“, hvor Mødet var holdt, og der sad de ved deres Øl og drøftede de højeste og dybeste Ting eller sad og fik sig en gemytlig Passiar. Han skriver: „Det er løjerligt med de Tyskere, der altid skal have det store Ølglas staaende foran sig. Naar bare „Lutherdommen“ er i Orden, er alt godt. Omvendelse holder de ikke af at høre Tale om. Naar blot hele det ydre Apparat er i Orden, har det for dem mindre at sige med det, der er inderst inde.“

Fra *Dresden* gik Turen til *Herrnhut*, hvor Brødremenigheden bor til Huse. Her modtog de ham som den „smukke Filip Bovets Søn,“ og de fandt hos ham mange Træk, der mindede om hans Far. Ikke mindre lukkede det Hjerterne op for ham, at det var hans Svoger Felix Bovet, der havde skrevet den dejlige Bog om Grev Zinzendorf.

Oppe paa Grænsen mellem Sachsen og Bøhmen fandt han ude paa Landet en lille Flok evangeliske Kristne. Nogle løsrevne Blade af en Bibel var kommet derop. De var blevet læste, og med stor Fare fra Katholikkernes Side var der blevet hentet en Bibel i Herrnhut. Af denne svage Begyndelse var der fremvokset en lille evangelisk Menighed, og denne fik Arnold Bovet Lov til at besøge. Det har efterladt sine Spor i den unge Mands Sjæleliv at sidde der blandt disse gamle troende, der havde maattet gemme deres Bibler paa de særeste Steder, men som nu var blevne anerkendte som en evangelisk Menighed og endogsaa havde faaet Lov til at faa deres egen Præst.

Han kom til *Prag*, det herlige, pragtfulde Prag. Han besøgte *Erlangen* og *Nürnberg* og havnede tilsidst i *Neuendettelsau*. Dette bestod den Gang af en Diakonissestiftelse, en Aandssvageanstalt og et Pensionat. Tillige var det Midt-

punktet for hele det religiøse Liv der paa Egnen med den fromme Pastor *Löhe* som Leder.

Arnold blev der flere Dage. Han overværede Gudstjenesten og hørte Pastor *Löhe* tale paa den kærlighedsfuldeste Maade til de stakkels mere eller mindre Aandssvage, der under deres Aftenbøn viste, at noget havde de faaet fat paa, i det mindste dette, at „Far“ elskede dem, og at det havde han lært af den store Far i Himmelen. Der var den skønneste Sang i Kirken og igen om Aftenen Musik og Korsang. Den unge „Hugenot“ gør Oprør mod al den Kunst, der blander sig ind i Gudstjenesten, og han bemærker ved sig selv, da han vaagner op efter et lille Blund: „Nej, da foretrækker jeg „Lille Mor“ med sin Pukkel, sin tandløse Mund og sin grove Züricher Stemme.“

Atter kommer han til Tübingen og sidder et Par Uger under sin uforglemmelige Professor Becks Lærestol, inden han vender tilbage til Grandchamp og holder Sommerferie der.

Men saa maa Nomaden videre. Han tænker paa en Rejse til England, men først maa han overvære „den evangeliske Alliances“ Møde i *Amsterdam*. Med den Tids Langsomhed gaar Farten mod sidstnævnte By. Hans Slægtninge i Frankfurt og paa Johannesburg besøges paa Vejen Nord paa, og disse glæder sig over, at han paa ingen Maade er blevet et „Hængehoved“. I *Neuwied* besøger han en lille Gren af Brødrethrenigheden; han besøger *Köln*, *Elberfeldt*, *Kaiserswerth*, der minder meget om Neuendettelsau, men hvor han finder mere af den kristelige Enkelthed og mindre Musik.

Endelig, 21. August, naar han *Amsterdam*, hvor han ved Møderne til sin store Glæde træffer sin Søster og sin Svoger Felix Bovet.

Den evangeliske Alliance! Denne var paa den Tid et Stridens Tegn. Fra den ene Side saa man skævt til den,

fra den anden slog man løs paa den som en ukristelig Samling af Sekterere, som alle rettroende maatte sky. Hver for sig i de forskellige Lande levede man ret isoleret og fandt hos sig selv den bedste Form af Kristendom. Dette ubehagelige Stadium at være forkættet af dem, der burde være og ofte senere bliver ens Venner, er noget enhver god Bevægelse maa igennem. Men denne Tid, hvor ubehagelig den end kan være, virker rensende og styrker alt det, der har blivende Værdi. Og først af alt lærer den bedre end før at klynge sig til ham, der baade renser Grenen og giver den trætte Kraft.

„Den evangeliske Alliance“ passede lige for Arnold Bovet med det rige, varme Hjerte. Han befandt sig her som en Fisk i Vandet. Disse mange fremmede Sprog og Mennesker fra de forskelligste Kirkesamfund, der var „eet i Gud,“ gav ham en Følelse af en ny Pinsetid. De Navne, der oftest findes i hans Dagbog for denne Tid er *Bersier* og *Pressensé*. Det, der greb ham mest, var den fælles Altergang.

Derfra tog han til *Skotland*. Først til *Edinburg*. Den skotske Søndag ligefrem begejstrede ham. For ham var Dagen forlængst „helliget Herren“, og de forskellige Guds-tjenester, ogsaa for Børn, var han meget glad ved at være med til. Her overværede han ogsaa „Vækkelsesmøder“. Da han kunde Engelsk ret godt, fik han Lov til at sige noget til Masserne. Ved Eftermøderne saa han ofte selv Resultater, noget man i disse engelske Kredse ansaa for en nødvendig Følge af den Slags Møder.

I *Belfast* i Irland hørte han *Lord Dufferin* tale om det paa denne Tid saa pinlige Forhold mellem Godsejerne og Fæsterne. I *Liverpool* besaa han den Gang saa berømte Damper: „Great Eastern“. I *Manchester* var han nede i en Kulmine. Han var der med til et Møde mellem Præsterne, Arbejderne og Ejerne. Det gjorde ham ondt at se den Ud-

bytning af de svage, der allerede den Gang fandt Sted, og som førte til Uroligheder og Protester fra Arbejdernes Side. Skønt selve Arbejdet rummede mange Farer for disse sidste, nægtedes alle Sikkerhedsforanstaltninger og alt forblev ved det gamle, til Glæde og Triumf for de to Fabrikanter, men til Skuffelse og Bitterhed fra Arbejdernes Side. Fabrikantens Søn fra Boudry var Vidne til, hvilken Forandring i Menneskesindene dette frembragte paa begge Sider.

Derfra gik Vejen til *London*. Hans fine, følsomme, lærde Svoger Felix betroede ham, at Englænderne endnu i mange Henseender var Barbarer. Paa et enkelt Tilfælde nær, hvor han tildels maatte give sin Fætter Ret, vakte Englænderne dog hans Begejstring. Den praktiske Maade, de tog Tingene paa, deres gennemførte Kristenliv, var noget, den vordende Præst syntes om; hvorimod disse mange unge Vækkelsesprædikanter, der arbejdede i Dokker og Fattigkvarterer, ofte med den ringest mulige Uddannelse, fik Theologen i ham til at rejse sig.

Her hørte han ogsaa *Spurgeon*. Han gik en Tid til hans Forelæsninger for unge Præster, og det var ham en Glæde at høre den store Taler og Hjertekender udvikle og klargøre netop hans egne skjulte, halvbundne Tanker; men han syntes ikke om, naar den friske, joviale og kloge Taler lo lidt af den højtidelige, unge Schweizer. Imidlertid var Spurgeons Forelæsninger Bovet en stor Glæde og Hjælp.

Fra *London* gik Turen til *Oxford* og *Paris*. Denne sidste By har i mange Kristnes Øjne et daarligt Ry paa sig, og for saa vidt ogsaa i mange Pariseres. Naar man kun ser paa Overfladen, synes dens daarlige Ry at være sandt, men *Paris* har mange fredlyste Kroge, hvor man finder stille, hellige Guds Børn. Er *Paris* fuld af fremmede, der benytter deres Incognito til at følge Kødets Lyst, saa er der ogsaa mange

i Paris, der, fyldte af den dybeste Medlidenhed med dem, søger at redde og hjælpe dem.

Den første Maaned var hans Moder sammen med ham dernede, indførte ham i gode Hjem og viste ham om, hvor der var noget at se. Saa tog hun hjem igen, og han begyndte sine Studier ved *Sorbonnen* (et højt anset Universitet). Han hørte de forskellige Professorer, men disse synes ikke at have bragt hans Sjæl og Aand noget særligt. Heller ikke den reformerte Kirke dør fik nogen Betydning for ham. Indenfor denne stod der netop paa denne Tid en hidsig Valgkamp paa mellem de orthodoxe og de liberale, der virkede frastødende paa ham.

Men selv om han ikke fra den Kant fik nogen Hjælp eller syntes at lære noget, fandtes der dog en lille fredlyst Krog, hvor Student Bøvet søgte hen. Indenfor den reformerte Kirke fandt han *Vilhelm Monod* og enkelte andre; indenfor Frikirken *Edmond de Pressensé*, *Bersier* og *Roger Hollard*.

Den lutherske Kirke var maaske dog den, Bøvet følte sig mest tiltrukket af, men det var sagtens mindre selve Lutherdommen, mere enkelte trofaste, lutherske Venner, han havde, *Berger*, *Meyer* o. fl., der i en ualmindelig Grad var fyldte af den Helligaand og Visdom. Tillige udgik der fra den lutherske Kirke i Paris en Friskhed og Varme, der tiltalte ham og gjorde ham godt.

Paa hele sin omtrent et Aar lange Rejse nippede han til lidt her og gjorde Iagttagelser der, stadig med Tanken vendt imod et helligere, mere helt Kristenliv og en Fremtidsgerning i Herrens Tjeneste. I Marts 1868, efter at have forladt det store Babylon, var han atter hjemme hos sin Mor i det kære Hjem i Grandchamp.

EKSAMEN OG ORDINATION.

Den sidste Behandling fik Theologien i *Lausanne*, i hans Fædreland, og der tog han sin theologiske Embedseksamen med bedste Karakter 10. Juni 1868. Her talte han over det Emne, han selv havde valgt: „*Psykologisk Studie over Troen, betragtet som en Betingelse for et ret Menneskeliv.*“

Bovet modtog en dobbelt Indvielse til sin Gerning. Først af Menneskehaand. Denne foregik den 7. Oktober under Haandspaalæggelse af *Professor Fredrik Godet* og samtidig af seks af hans Venner. Overfor disse gav han det Løfte:

- 1) *At fremme Guds Ære i ethvert Tilfælde.*
- 2) *For Herrens Ords Skyld at sætte Liv, Legeme og Ejendom i Vove, om dette maatte forlanges af ham.*
- 3) *At give Afkald paa enhver timelig Fordel under Udførelsen af sin Embedsgerning.*
- 4) *Trolig at staa sammen med Brødrene i Læren om Hellighed.*
- 5) *At hindre Indtrængen af Sekterne og enhver Splitelse af Kirken.*

Dagen efter modtog den unge Præst en anden Indvielse. Professor Godet havde prædiket Dagen før over: „*Bønne som den kristnes Aandedræt.*“

Arnold havde næppe hørt Begyndelsen af sin jordiske Herres mægtige Vidnesbyrd, før han i Bøn søgte at berede sig til sin himmelske Herres Tjeneste; men man forstaar, at Prædikenen, der, tildels uden at han hørte videre af den, rullede som en larmende Fos henover hans Hoved, har bidraget sit til, at hans Bøn blev inderligere, frimodigere, kraftigere og baaret af en fastere Tro. En tidlig Morgen nogle Dage efter var han i Bøn sammen med sin Søster Helene. Mens den unge Præst laa der paa Knæ, følte han sig grebet af en overjordisk Glæde, en Glæde, som intet Menneske

hverken kunde give ham eller berøve ham. Allerede i Män-
nedorf, efter et Møde med Samuel Zeller, havde han mod-
taget dette ubeskrivelige Møde med Helligaanden, senere i
Bern havde han en Gang en lignende Oplevelse; men denne
Morgen i Grandchamp kom Velsignelsen fra oven som Føl-
lelsen af Hænder, der lagdes paa hans Hoved, og den blev
modtaget som af Kongen, der her stadfæstede den tidligere
Haandspaalæggelse ved sine Tjenere.

Selv andre kunde se, at der var sket noget usædvanligt
med dette unge Menneske; det ytrede sig som en Hellig-
gørelse, der gennemtrængte hele hans Væsen, som en Glæde,
der gennemstraalede ham, over hvem der ikke var noget
højstemt, men snarere en paafaldende Ro og Fred. Han
talte ganske stille, som om han var bange for at forstyrre
den høje Gæst, som han følte havde taget Bolig i ham.

„Helliget paa rette Maade“ var Arnold Bovet nu rede til
Tjenesten. Den, som havde skænket ham Kraften, havde
ogsaa beredt ham til sin Gerning. —

Præsten i *Sonvilliers*, ude i den bernske Jura, lidt i Nord-
vest og ikke saa langt fra Neuchâtel, havde modtaget Her-
rens Kald til at opgive sin Præstegerning her for at tage
til Spanien og bringe Katholikkerne Evangeliet. Arnold
Bovet blev udnævnt til at være Kapellan hos ham, mens
han traf sine Forberedelser, og derefter overtage Kaldet.
Han tog derop i 1868.

DEN UNGE PRÆST I SIT SOGN.

I en Schweizers Øjne er Saint-Imier Dalen noget af det
skønneste i hans smukke Land. De snedækte Bjerge, de
 Brusende Bække, alt dette er de saa vante til, at Skønheden
ikke forekommer Schweizeren saa stor, som Turisterne

gerne vil gøre den til. Men denne smukke, brede Dal, hvor hele Bunden og langt op paa Siderne er dækket af Græs, der vokser frem af sig selv uden nogen Afbrydelse af Marker og Frugthaver, er det enhver Schweizer en virkelig Nydelse at se paa. Først naar man kommer i en vis Højde, kommer de mørke, triste Granskove og spærrer tilsidst

Sonvillier.

Synskredsen. Gennem Stilheden hører man Schweizerkøernes Klokkeringlen, og Fortiden smiler til een fra et gammelt Slotstaarn, der staar halvt skjult kort fra Sonvillier.

Saaledes ligger St. Imier Dalen der i hele sin uberørte Skønhed. Ingen rygende Skorstene sværter den eller forstyrrer Stilheden, intet Agerbrug med Marker, der snart er bare, snart grønne eller gule, ingen Brølen af Kvæget eller Støj fra Bondegaardene fra Folk, Maskiner og Køretøjer.

Og dog fandtes der en Industri i Sonvillier, der i en

Halvkreds omslutter Dalens sydlige Ende, Urindustrien. Den har dør forvandlet Beboernes oprindelige Schweizerhuse til bikubeformede Træhytter med tætsiddende store Vinduer, der om Aftenen, naar alle Lys er tændte, taler sit Sprog til Sjælene om Lyset, der bringer for Dagen alt det, der er skjult i Mørket, og om Mørket, der viger for Lyset.

Nederst i Halvkredsen ligger Beboernes Huse; over disse troner de to Bygninger, der i Øjeblikket interessere os mest, Kirken og Præstegaarden.

Hvad var det for Folk, der boede i denne lille Dal? Hvad angik Politik og Religion hørte Dalboerne ved den Tid, Arnold Bovet kom dertil, til „Fremskridtsfolkene“. Den rejsende, der med Banen passerer denne Dal, vil maa-ske næppe tro, at fra disse fredelige, smaa Landsbyer randt en af Kilderne til „Internationale“.

Men paa den anden Side havde Pastor Bovets Formand med sin vældige Prædiken, der skilte skarpt mellem Lys og Mørke, sort og hvidt, øvet en mægtig Indflydelse. Han vidste klart at skelne mellem omvendte og uomvendte, og dette lærte han sine Tilhørere. Da dette var sket, ansaa han sin Gerning her som endt og tog til Spanien, hvor der var saa haardt Brug for ham.

— — — — —

Denne Herrens Apostel efterlod sig mange Børn, og disse, til Trods for at adskillige var ældre i Erfaring, slog Kreds om deres unge Præst og stod ham bi i hans Gerning med deres Forbøn. De fleste er forlængst gaaet bort. Een vil vi nævne, *August Bourquin*, der kom som en gammel Bedstefar i Præstegaarden med Tanken rettet paa at gøre dens Beboere godt og ofte lagde sine Hænder i Forbøn baade paa Fru Bovet og Børnene, der tidt var syge.

Der knytter sig mange Minder blandt Befolkningen til de Aar, han var Præst her fra 1868 til 1875. „Aa, Mage til

Præst findes der ikke paa Jorden.“ „Vi kunde gaa ud og ind i hans Hjem.“ „Se den Sti; ad den saa vi ham saa tidt med sin Bibel gaa ud til en og anden, der trængte til Hjælp.“ „Se, her var det lille Samuel (nu Missionær i Sydafrika) faldt og slog sig saa slemt.“

„Se derhenne paa den skyggefulde Terrasse mellem Kirken og Præstegaarden var det, at der i 1871 var dækket til 97 Gæster i Anledning af et Møde for den evangeliske Alliance“. „Se, her trillede Fru Bovet med sine smaa i Barnevognen, ganske ligesom en af os.“

Han søgte ikke alene at arbejde selv, men satte ogsaa andre i Arbejde. Det var særlig Børnene og de unge han med sine egne Erfaringer i frisk Minde forstod maatte *værnes*. Rundt om var der Forlystelsessteder, der lokkede og drog. Han forsvarede „de unge“ overfor „de gamle“. Han sigtede ogsaa paa at faa dem omvendt, men han forstod, at det unge Sind trængte til Glæde og Forfriskelse. Velhavende Kristne havde Tid til at gøre Udflugter og rejse om Hverdagene; skulde ikke de unge, der havde siddet krumbøjet over Arbejdet Ugen igennem, have Lov til at røre Lemmerne og nyde den friske Luft om Søndagen. „Men — hvorfor overlade alt dette for Arbejdernes Vedkommende til Forlystelsesstederne?“ „Kunde ikke de mange Møder holdes ude i det fri?“ „Kunde Menigheden ikke lave Udflugter for de unge til skønne Steder.“ Den unge Præst vedblev at forsvare Ungdommen overfor de gamle, men disse syntes foreløbig ikke at forstaa ham.

Han var tidt ked af sine Konfirmander og syntes ofte at være i Tvivl om, hvorvidt han kunde give dem Indvielsen til at gaa til Alterbordet. Ofte frygtede han for at besmitte dette ved at lade uomvendte gaa derhen. Tilsidst fandt han Ro ved den Tanke, at de vidste Vejen.

Han fulgte sine unge med sin Kærlighed og Forbøn, og

man fortæller fra den Tid, da han endnu intet havde at gøre med „Blaa-Kors“, at han en Dag kom forbi et Værts-
hus, gennem hvis store Vinduer han saa en ung Mand sidde
ved et Glas Absinth, som Værten lige havde bragt. Pastor
Bovet aabnede Døren, gik lige hen til Værten, bad om Reg-
ningen og betalte denne. Derfra gik han hen til Bordet, hvor
den unge Mand sad. „Det Glas Absinth har jeg betalt,“ sagde
han og tog med et raskt Tag og kastede det hele ud af Vin-
duet. Denne Historie gik fra Mund til Mund, men hvad
Værten sagde, var der ingen, der vidste.

— — — — —

Der var imidlertid noget andet, der skadede hans Sogne-
folk i Sonvillier endnu mere paa denne Tid. Det var An-
sættelsen af en fuldstændig vantro Præst i St. Imier. Han
var en dygtig og kundskabsrig Mand, der var farlig netop
ved sin Veltalenhed, fordi han forkyndte den mest yderlig-
gaaende Rationalisme. Hans Møder samlede overalt mange
og gjorde et stærkt Indtryk. Pastor Bovet var ulykkelig over
denne Fjende, han kaldte ham i sin Iver for „Antikrist“, og
gjorde det bedste, der efter hans Mening var i Stand til at
bryde hans Magt: mens Pastor Buisson holdt Møde, laa han
med en Kreds af de troende paa Knæ og bad Gud tilintet-
gøre Fjendens Værk. En enkelt Gang bad han Professor
Felix Bovet holde Møde i et andet Lokale samtidig med den
andens.

Den Slags Uro kan være slem, mens den staar paa, men
bagefter viser det sig, at ogsaa dette har samvirket til det
gode for alle dem, som elsker Gud.

I at besøge sine Sognebørn var han utrættelig. Det var
ikke alene til de mange nede i Dalen, men op ad stejle
Bjergstier, tidt i høj Sne asede han frem, hvis han vidste
der laa syge eller andre, der trængte til hans Hjælp. Hans
Menighedsraad stod ham trofast bi i hans Iver for at bringe

Trøst og timelig Hjælp. Og de troende hjalp ham med Sjælesorgen.

Paa den Tid var der en ung troende Præst, der holdt et aarligt Sommermøde et langt Stykke Vej fra Sonvillier. Dette var Pastor Bovet hvert Aar med til, fulgt af en Skare af sine Sognefolk. De fyldte gerne et Par Jernbanevogne. Glade og fornøjede sang de paa Hjemvejen den ene Salme og Sang efter den anden. Togpersonalet spurgte forundret, hvad dette var for en Slags Folk? De lignede slet ikke dem, de plejede at køre med Søndag Aften.

Ved et nyt Baneanlæg i hans lille Dal kom der Skarer af italienske Arbejdere. Disse Mennesker, der skilt fra deres Familie var udsat for megen Ensomhed eller daarligt Selskab, tog han sig af. Han lejede et Lokale, samlede dem i en Slags Forening, og han sammen med flere af de troende skiftedes til at tale lidt til dem og søge at lade Lyset trænge gennem Mørket.

Pastor Bovet havde en ejendommelig Maade at tage Mennesker paa. Han var god imod dem saa længe, til de kom til at elske ham, og derved lod de sig drage derhen, hvor han vilde.

Mange af de gamle troende saa skævt til Aviserne. Men den unge Præst sagde, at alt kunde bruges til noget godt, naar blot den rette Mand fik fat i det. Han fik derfor et „Kristeligt Dagblad“ sat i Gang for den Egn. Det begyndte i 1872 og lever endnu om end under et andet Navn.

Vi ser, hvilket rigt Liv den unge Præst levede til Gavn for Mennesker, men der manglede dog en Ting endnu i Sognet:

PRÆSTEKONEN.

Er en Præst af Betydning for sit Sogn, saa er en Præstekone efter Herrens Sind det ikke mindre. Hun gør Gernin-

gen lettere ofte ved sin blotte Nærværelse. En ugift Præst kender tidt af Erfaring alle disse Damer, der kommer til Møderne for hans Skyld. De forsvinder ganske stille, saa snart han gifter sig. Og Gud Herren, der, som vi altid erfarer, kender Mennesket til Bunds, siger jo ogsaa ikke alene: „Det er ikke godt, at Mennesket er ene,“ men tilføjer: „Jeg vil give ham en Medhjælp.“

Det var netop dette, Arnold Bovet fandt i sin Brud. Selvfølgelig havde disse to ogsaa deres lille Kærlighedshistorie. Men den er saa langt fra at ligne dem, vi finder i Romanerne.

Allerede da han første Gang var i Männedorf, listede der sig, trods al Alvoren, af og til de Tanker ind, som alle unge Mænd kender. I Tübingen kommer Tankerne igen, men da er han saa optaget af Studier, at den Kone, som han selvfølgelig vil have, naar han bliver Præst, ganske naturligt i Hovedsagen antager Skikkelse af en Medhjælperinde i Sognet.

Senere føler han dog, at han trænger til mere, og samtidig begynder Tanker og Følelser at samle sig om en bestemt Person.

Hans Ven, August Bernus, havde en Kusine, Nanette Bernus, i Frankfurt. Hun og hendes Familie var bekendte af Familien i Grandchamp. Nede hos sin Moder traf han hende af og til, og der dannede sig nu et Billede i hans Sjæl, der svarede til hans Ideal. Det blev ham mere og mere klart, at hun var den, Gud havde bestemt for ham. Alligevel trak det ud. Han havde nok i sit Sogn, og Tiden gik. Bagefter forstod de begge, at denne Tid just var givet hans vordende Brud til en Uddybelse af hendes Trosliv, saaledes at hun kunde blive ham en virkelig Medhjælper.

I de højerestaaende Familier var der meget, der efter Skik og Brug maatte gaa forud for en Forlovelse. Hans

Moder, der gerne vilde gøre sit til at hjælpe de to unge over det sidste vanskelige Skridt, indbød sin Søn til at tage med hende en lille Tur til Familien i Frankfurt. Han gjorde en hel Del Modstand, men opmuntret af sin Ven August Bernus besluttede han sig dertil — efter næsten en hel Nat tilbragt i Bøn — han vidste jo, hvad det gjaldt. Fra dette Øjeblik var Guds Vilje klar for ham. Pastor Bonnet tilraader ham dog at gaa langsomt frem og begynde med de indledende Skridt. Men havde Pastor Bovet været ubestemt og forsigtig, saa var han hurtig til at handle nu. Han gjorde det paa den Maade, at han skød sine stærke Kærlighedskrav til Side og i Stedet bad han sin fremtidige Hustru, da de mødtes i Frankfurt, knæle ned sammen med ham, for at de med hverandre kunde lægge hele Sagen frem for Gud i Bøn. Han sagde til Gud, at de begge vilde tjene ham *helt*, han nævnede den ene Maade efter den anden, hvorpaa dette skulde ske. Den unge Pige rystede næsten ved at sige sit Amen til dette. Men hun gjorde det, og skønt hun i det Øjeblik skælvede, holdt hun sit Løfte hele sit Liv uden at skælve. Det var 25. Oktober 1869.

28. April 1870 holdt de Bryllup.

I Sonvilliers var det selvfølgelig en stor Begivenhed at faa en Præstekone. I selve Kirkebyen var Folk en lille Smule benouede ved til denne Stilling at faa „en fin Dame fra Byen“, men den Forskrækkelse fortog sig snart. Hun blev efterhaanden den, til hvem alle kom med deres Hjertesorger og Vanskeligheder og fik Hjælp, og Arnold Bovet fortrød ikke at have taget Gud med paa Raad. Alle de mange, der efterhaanden gik ud og ind i Præstegaarden her og senere i Bern følte, at i denne Henseende havde Gud gjort alle Ting vel.

5. Juni 1874 havde han den Sorg at miste sin Mor. Hun laa syg en længere Tid; men denne Tid, det saa man tyde-

ligt, var en Gave fra Gud. Igennem Lidelsen blev hun en hel og klar Kristen og var til Velsignelse for Mennesker paa sit Dødsleje.

Dagen efter hans Moders Død fødtes der de unge Præstefolk den første lille Pige, der fik Navnet *Bertha*. I Forvejen havde de to Børn, *Samuel*, der nu, da dette skrives, i mange Aar har været Missionær i Sydafrika, og *Paul*, der senere blev Præst ved Kristuskirken i Frankfurt. Den yngste Søn, *Felix*, var først en Tid Evangelist i Kärnthen og fortsatte derefter sin Faders Gerning i Bern. Alle var de afgjorte Kristne.

Bertha hjalp en Tid sin Fader, og da hun senere ægtede *Professor Grüner* i Bern, der var Sekretær ved Centralkomiteen for Blaa Kors, stod hun i stadig virksom Forbindelse hermed.

I 1875 var han og hans Hustru med til de store Møder i *Oxford* og *Brighton* i England. De hørte ogsaa *Moody's* aandsfyldte Forkyndelse. Et af de Træk, *Moody* fortalte, var om en ung syg Søndagsskolelærer, der inden han døde havde ført en Mængde Børn til Jesus. Dette greb Fru Bovet i den Grad, at hun siden den Tid efterhaanden kom til at gøre et stort Arbejde for Søndagsskolen.

I Januar 1875 holdt Pastor Bovet sammen med Pastor *Stockmayer* og Inspektør *Rappard* fra St. Chrischona en Række Helliggørelsesmøder i Bern. Dette havde til Følge, at Frikirken i Bern bad ham om at være dens Sjælesørger. Dette Kald voldte Bovet megen Uro. Han syntes, at han havde slaaet saa gode Rødder i Sonvillier, hvor alt nu var i saa god Gænge, at der var Udsigt til en herlig Høst. At ombytte dette med en af Staten uafhængig Kirke, der endda i Folks Øjne havde et lille ubehageligt Stænk af Sekteri, var ikke videre tilløkkende. Hans Menighed bad ham blive; Slægt og Venner raadede fra. Dette var dog et for daarligt

Bytte. Bovet lagde Sagen frem for Gud. *Han* syntes at pege i Retning af Bern, saa tog han mod Frikirkens Kald.

Før han forlod Sonvilliers, forærede han Menigheden et Missionshus, hvori hele Guds Ord (i Modsætning til den af Rationalisme eller Bibelkritik forplukkede Bibel) skulde forkyndes.

Det var ham svært at oprykke sine Teltpæle for, som en Gang Abraham, at drage ud til et ukendt Sted. Men han vidste: „Gud gaar med mig,“ og ikke alene det, Gud havde nu beredt ham tilstrækkelig til, at han kunde begynde sin Manddomsgerning

„*Det blaa Kors*“.

AFHOLDSSAGEN.

Man siger sydpaa, „at enhver Schweizer er født med Idéen til en ny Forening i sig.“ Vist er det nu, at den Hovedtanke, der besjæler enhver god Schweizer, er denne, „hvorledes kan vi bedst være hverandre til Hjælp og Nytte?“

Den, der fik Idéen til „Det røde Kors“ var en Læge i Genf. Hans og en Vens Arbejde grundlagde Genfer-Unionen 1864.

Foreningen „*Les Amies de la jeune fille*“, paa Dansk „De unge Pigers Hjælper“, der i sin Tid, mens K. F. U. K. ikke formaaede ret meget, har været til Hjælp ogsaa for mange danske unge Piger, der rejste til fremmede Lande, blev grundlagt dernede i 70-erne i f. Aarh.

Længe før andre tænkte derpaa, havde man i Schweiz en Mængde gode Hjem for gamle og svage. Et saadant var f. Eks. Hospitalet i Grandchamp.

Det første Tuberkulosesanatorium i Europa findes i Schweiz. I Schweiz begyndte man med at forvandle Fæng-

slerne til Arbejdskolonier med det Formaal at oprejse Fangerne og gøre dem til nyttige Samfundsborgere. Den første var, saa vidt jeg ved, *Tannenhof*, der grundlagdes i 1889. Det vil være altfor omfattende at nævne alle de saavel kristelige som humane Foreninger, hvis Rod er at finde i Schweiz. Men det er en ganske naturlig Sag, at „Blaa Kors“'s Vugge ogsaa stod der.

— — — — —

„Jeg er blevet skrøbelig for de skrøbelige, for at jeg kunde vinde de skrøbelige. Jeg er blevet alt for alle, for at jeg i hvert Fald kunde frelse nogle.“ 1 Kor. 9, 22.

Pastor Bovet havde i sit Liv gentagne Gange faaet Lejlighed til at være Vidne til Drikkeriets Forbandelse. I Männdorf havde han set Dorthea Trudels Broder dø af Drik som et fuldstændigt Vrag. I Tyskland havde han set det skikkelige Øl og en lille Snaps ødelægge Mennesker. I Sonvillier var det Landvinen og en lille Snaps Absinth. Han tænkte over, hvorledes man bedst kunde hjælpe disse Mennesker, der gik Undergangen i Møde.

I 1870 skrev han til sin Forlovede: Vi har forsøgt i vor Velfærdsforening at skaffe Folk god, uskadelig Landvin til en billig Pris og at kæmpe mod Brændevinen.

Det kan ses som noget, der tydeligt viste, at hans Ægteskab var beredt af Gud, at hans Hustru fra det velhavende Hjem i Frankfurt fra Barn af var vant til kun at drikke Vand.

I Oktober 1874 fik Præsten i Sonvillier Besøg af *Thomas Richardson*, en Good-Templar Mand, der i de 5 Dage, han blev der, ikke holdt op med at bearbejde ham og hans Hustru i Retning af Totalafhold. De fandt begge, at denne Maade at komme Drikkeriet til Livs paa, var baade ubibelsk, uhuman, uhygiejnisk o. s. v., men de kunde ikke nænne at lade den gamle Mand rejse med uforrettet Sag.

Pastor Bovet og hans Hustru aflagde derfor Løfte om Totalafhold i et halvt Aar. „Hvad skal der nu blive af vore 2000 Flasker Vin i Kælderen og min Vinhave,“ skrev han til en Ven. „Han vil naturligvis, vi skal sælge det hele.“ Da Richardson forlod Præstegaarden i Sonvilliers, skrev han i Fremmedbogen Jer. 35, 6: „I skal ikke drikke Vin.“

Da Richardson kort efter kom til Genf, kunde han i sin Glæde ikke tie stille, men meddelte det i en af Aviserne, at Pastor Bovet og Frue havde givet Afholdsløftet, og at Præsten var begyndt at holde Møder om Sagen.

Dette vakte stor Forfærdelse blandt mange af hans Venner. „Du, som dog tidt har et svagt Helbred at slaas med, kan slet ikke undvære den styrkende Vin.“ Andre kom og ønskede ham til Lykke med, at han var gaaet i en Afholdsforening og tilføjede lidt spydigt: „Vi har ellers ikke hidtil kendt dig som en Dranker.“ Alt dette og meget mere tog han med sit gode Humør. Da han var til Ende med det halve Aars Prøvetid, var han klar over, at denne Tid uden den sædvanlige „Vin og Vand“ havde gjort ham gladere og mere frisk til Arbejdet. Han vedblev derfor efter de 6 Prøveaaneder med at staa i Good-Templarforeningen, men uden nogen Tanke eller Tro paa, at Afholdssagen kan føres igennem i hans kære Schweiz.

DET BLAA KORS I.

I 1875 forlod han altsaa Jurabjergene og tog ind til Bern. Men det var først i 1878, at han drog ind i den Præstegaard, hvorfra hans Liv og Virken i en af Herren saa vidunderlig velsignet Skikkelse skulde udforme sig.

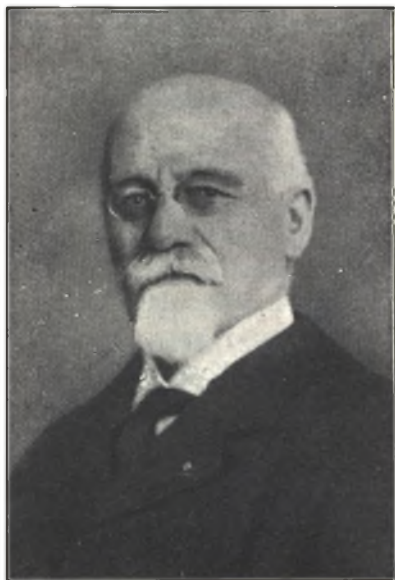
I 1877, i December Maaned, modtog han et Brev fra den unge Pastor Rochat, der skulde faa Betydning for hele hans

Fremtid. Denne Mand, der for Tiden var Landsbypræst i Cossenay i Kanton Waadt, var paa en underlig Maade blevet ført til at stifte en kristelig Afholdsforening, der bar Navnet „Det blaa Kors“. Han havde paa en Englandsrejse set, hvor mange troende Mennesker dør var med i Afholdsbevægelsen. Han saa, hvor lidt Maadeholdsforeningerne havde hjulpet, men hvor meget paa den anden Side troende Menneskers Arbejde blandt de stakkels forfaldne var værd, naar de selv var afholdende. Han prøvede selv personlig Totalafholdenhed en lang Tid. Alle troede, han snart maatte gaa til, da han var en svag Mand og trængte til sine Glas Vin og Vand. Folk forhørte sig hos hans Husbestyrerinde, om han ikke havde en Del god gammel Vin i Kælderen, som han i Smug drak af, men hun sagde nej. — Det var hændt ham i hans allerførste Præstetid, at han i et Aar havde maattet begrave 6 Mænd, der enten var døde som unge ligefrem af Drik eller af Selvmord, foraarsaget af Drik.

Han fik derved Indblik i de skrækkelige Tilstande, der herskede ude blandt Landbefolkningen. En Dag hørte han, at der inde i Genf, ikke saa langt derfra, hvor han boede, levede en Købmand *Charles Fermaud**), (der for Tiden var Formand for K. F. U. M.) som ogsaa var totalafholdende. Han følte, at ene kunde han ikke arbejde, der maatte dannes en større Forening med Bestyrelse o. s. v. Under stor Skælven og under megen Bøn skrev han til Fermaud. Denne svarede, at trods det, at han var meget optaget, vilde han godt være med til at grundlægge en saadan Forening. Under et stort Sædelighedsmøde i Genf 21. September 1877 foranstaltede Pastor Rochat et offentligt Møde „til Overvejelse af de bedste Midler til Bekæmpelse af Drikkesygen.“ Han sluttede med at foreslå

*) Den senere saa bekendte Generalsekretær for K. F. U. M.

Dannelsen af en Totalafholdsforening for Schweiz og opfordrede derefter forskellige, bl. a. *Oberst von Büren*, der var Formand for Byraadet i Bern, og andre til at melde sig ind. Der indtegnedes den Dag 27 Medlemmer.

Charles Fermaud.

Saa snart Foreningen var dannet, skrev Pastor Rochat til Arnold Bovet. Han havde hørt, at han kun drak Vand, og bad ham om at være med i hans nye Foretagende.

Der gik to Maaneder hen, inden Bovet svarede. Han vilde egentlig gerne være med i noget af den Slags, men han maatte først tale med de ledende Personer, læse de nye Love igennem og overbevise sig om, at de var i Overensstemmelse med Guds Ord. Dette fik han Lov til, og 3. Juli 1878 meddelte han Pastor Rochat sin Tilslutning.

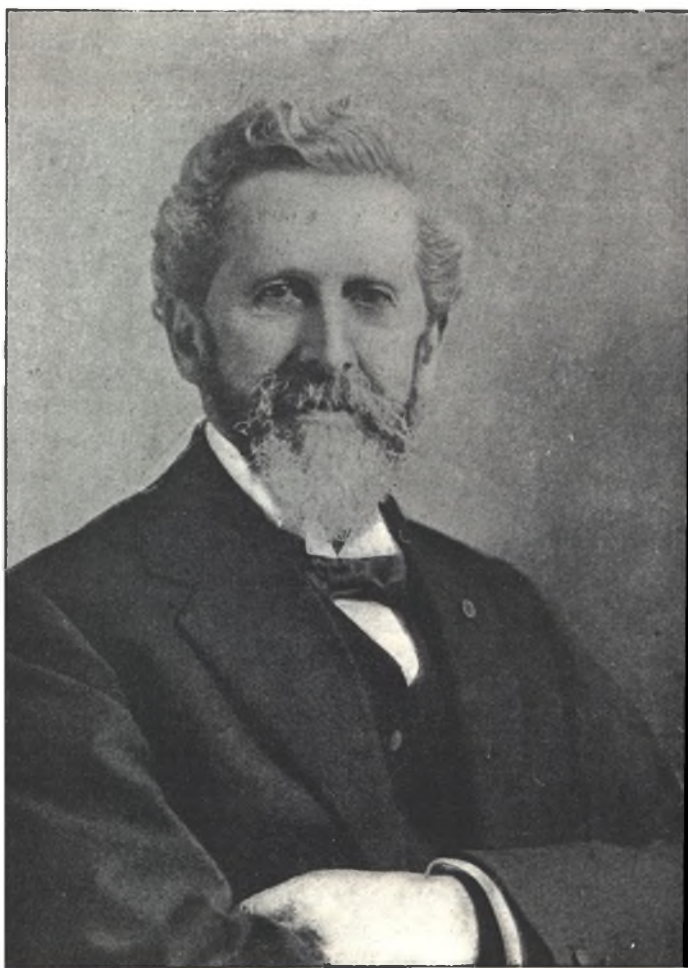
Hvilke velsignelsesrige Følger dette Skridt medførte, følte ingen bedre end Pastor Bovet selv, da han i Anledning af Blaa Kors 25-aarige Jubilæum i 1902 bl. a. rettede følgende Ord til Pastor Rochat: „Jeg føler mig meget taknemlig for, at De, min Embedsbroder, tog saa godt imod mig trods min lange Tøven.“ Han takker dernæst for den Berigelse, Arbejdet i Blaa-Kors har været for hans eget aandelige Liv, og bemærker, at denne Sag har ført ham ind i Kredse, der ellers vilde have været ham utilgængelige.

I September 1879 skulde den schweiziske kristelige Afholdsforening første Gang træde offentlig frem i Forbundsstaden Bern samtidig med, at der var mange Folk tilstede i Anledning af en Kongres for „Søndagens rette Brug.“ Arnold Bovet havde indbudt sin Ven L. L. Rochat og Charles Fermaud til at tale om den nystiftede Forening. Desuden havde de til deres Hjælp nogle engelske Afholdsmænd, og Bovet var Tolk baade for dem og for sin Ven, Pastor Rochat, der talte Fransk. Rochats mægtige Vidnesbyrd vandt een Mand fuldstændig. Det var Pastor Furer i Bern, der senere blev Pastor Bovets Medarbejder og Ven.

Der var udsendt 2000 Indbydelseskort, men der mødte kun 30. Arnold Bovet fortæller senere, at han følte sig noget ængstelig ved at se Pastor Rochat nøde de tilstedeværende til at underskrive Afholdsløftet. Senere, da han saa, at de fleste holdt dette og blev nye Mennesker, kom han til at se ganske anderledes paa det. Der indmeldte sig ialt 7, og disse danner Roden til Berns Blaa-Kors, der senere har udviklet sig til det mægtige Træ, vi nu ser for os.

Bovet var glad og overrasket over Mødets Resultat. Nu gjaldt det om at finde et neutralt Lokale for den nydannede Forening, og dette fandt de i Blikkenslager Schmieds Værksted i Slagtergade. Da var der 5 Medlemmer. I Mangel af Stole sad de rundt omkring, hvor de kunde. En ganske lille Olielampe kastede sit flakkende Skin hen over Forsamlingen. Senere samledes de i en Fotografis Atelier. Et helt Aar holdt Foreningen sig staaende paa 4, 5 Medlemmer. Folk gjorde Nar ad denne lille Flok. Men en skønne Dag begyndte Flokken at vokse, og den, der i Dag kommer til en Blaa-Kors Fest i Bern, vil undres over, at den store Gerning, der aabenbart udføres her, *har haft sin Vugge i et Blikkenslagerværksted.*

Men det blev ikke ved dette. Langt ud omkring paa

Pastor Rochat.

Landet og i de Smaabyer, der hørte til Kanton Bern, bredte Bevægelsen sig efterhaanden blandt den tyske Befolkning. Netop nogle Dage før Bovets Død var alle disse Foreninger fra den store Kanton Berns yderste Grænser forsamlede til en Fest; da var de saa mange, at end ikke den store Domkirke kunde rumme dem alle med deres Bannere og Musikanter i Spidsen. Da i 1889 og 1890 Kanton Bern indviede sit første Redningshjem, var dette en stor Glæde for Bovet.

Der var mere endnu. Hele den tysktalende Del af Schweiz blev gennemrejst. Der dukkede den ene Præst op efter den anden, som tog sin Part af Arbejdet, og Præsten i Bern fik den Glæde at se Blaa-Kors solidt plantet i alle de Byer, hvor det tyske Øl fører det store Ord, eller der hvor den røde og den hvide Vin flyder i Strømme. Da han blev kaldt bort, havde Selskabet i det tyske Schweiz 250 Afdelinger med 8018 Medlemmer, hvoraf 3276 var tidligere Drankere.

Gennem sin Moder og gennem sin Hustru var Bovet lidt af en Tysker. Han havde ofte ønsket at kunne gengælde det store Land noget af det, som dette havde givet ham. I Det blaa Kors saa han et udmærket Middel til at lede Mennesker til Kristus.

At komme til Tyskland med Afholdsidéer kunde synes en Umulighed for en anden end netop denne af Gud udvalgte Mand. Og han havde endda meget imod sig. Der var nu f. Eks. i hans nærmeste Familie flere store Champagnefabrikanter. Godset *Johannisburg*, hvor han saa ofte havde besøgt sin Moders Forældre og senere næste Generation, var det ikke netop fra dettes store Vinmarker, vi faar den højt skattede Johannisburger Vin? Ved Rhinen, var det ikke der, de store Vingodser laa, der lavede de berømte Rhinskvine, og Tyskland med sin Øldrikken. Adskillige Steder havde han just der sine Ungdomsvenner. Men

Bovet holdt uden Frygt sine Møder. Og det viste sig, at baade her og der havde Gud beredt Hjerter til at tage imod Budskabet og stille sig ved hans Side som Medarbejdere. Mest kendt er Oberstløjtnant *von Knobelsdorf*. Netop han, der selv havde været et godt Stykke nede i Drikkelasten, men nu ved en dybtgaaende og grundig Omvendelse var

Oberstløjtnant v. Knobelsdorf.

blevet en levende Kristen, han, som selv havde været nede i Sølen, havde en forunderlig forstaaende Maade at tage de andre paa, og mange var de, der ved hans Haand blev dragne opad og kom til Troen paa Kristus.

Saadanne Hjælpere førte Sagen frem med Stormskridt. Ved Pastor Bovets Død havde Blaa - Kors i Tyskland 315 indmeldte Kredse med 15,259 Medlemmer, hvoraf 3954 var gamle Drankere. Disse Kredse var samlede i 6 Forbund: Vest-, Nord-,

Nordøst-, Sydøst-, Midt- og Sydforbundet, af hvilke alene Vestforbundet havde 7434 Medlemmer.

Et saadant Resultat naar man ikke uden Møje. Der blev gjort et stort Arbejde i selve „Blaa-Kors“s Hjemland Schweiz og i det store Naboland Tyskland, men det bredte sig ogsaa ud til Frankrig, Belgien, Danmark, Norge og Østrig-Ungarn. I 1904 var der f. Eks. alt i alt 45,416 Medlemmer og Tilhængere, hvortil kom 438 spredt boende

Franskmænd og 7—8000 Negere, der boede i den belgiske Kongostat.

Det var især Bovet, der bragte det blaa Kors med sig til Udlandet. Der er sikkert mange, der med et lille Stænk af Misundelse og i hvert Tilfælde med Undren har hørt om de mange Ophold i Udlandet, der blev den unge Arnold Bovet til Del i Studentertiden og før. Men se, var dette ikke netop Guds Ledelse? Alle Vegne havde han Venner mellem Guds Børn, og heroppe i Norden, hvor han ikke selv havde været personlig, var der Venner, f. Eks. nu afdøde Grev og Grevinde Adam Moltke, der kendte ham og mange andre troende Schweizere fra deres Rejser dernede. Selv har jeg ofte i min tidlige Ungdom hørt Grevinden fortælle om de helstøbte og prægtige troende Mennesker, man traf i Schweiz. Her i Danmark fik han kun holdt den lille private Sammenkomst hos Biskop Madsen og mulig enkelte Smaamøder hos Grev Moltkes. I Norge har han derimod talt ved en Kongres i Kristiania allerede i 1890.

Ja, ikke alene ved den direkte Arbejden paa hans Sjæl, men ogsaa ved at lade ham lære mange Kirkesamfunds bedste Folk at kende og ved meget andet beredte Gud ham til sin fremtidige Gerning. Paa samme Maade vil Gud berede hver og en af os, naar vi vil lade os lede af ham alene og tjene ham af et *helt Hjerte*.

Pastor Bovet havde paa Familieejendommen bygget sig et Sommerhus, hvor han hvilede ud sammen med sin Hustru, Børn og enkelte Venner, før Arbejdet kaldte paany.

DET BLAA KORS II.

Det har overmaade meget at sige, hvorledes et saadant Arbejde som f. Eks. Blaa-Kors fra først af bliver stillet an.

Deraf afhænger ofte hele Sagens Form og Vækst. Det blev Bernerforeningen, der i Hovedsagen blev Mønstret for alle de mange Foreninger, som senere fulgte efter saavel i Schweiz som i andre Lande.

Bovet saa, at disse stakkels Mennesker, de tog sig af, trængte til gode Logis'er og Kaféer. Allerede i 1879 fik de købt deres „Bjørneborg“ (Bärenhöfli), og der fik de indrettet en Kafé med Pensionat for Arbejdere og en Læsesal med god Lektüre.

Der var Spørgsmaal om, hvilke Forfriskelser man skulde give Gæsterne; derom gav Rochat og Bovet hinanden gode Raad, og deres Erfaringer kom atter fremtidige Foreninger tilgode.

Der var ogsaa deres Medlemmers Kærlighed til Musik og lidt Fornøjelse efter Hverdagens Slid, der mange Gange havde draget dem til Værtshushaverne. Pastor Bovet indbød dem hveranden Søndag til en festlig Sammenkomst i Præstegaardshaven. Til denne kom de fra nær og fjern, selv ude fra temmelig langt bortliggende Landsbyer. Der blev sunget og spillet, Børnene legede, og imens samlede han præcis Kl. 2 de ældre om et lille Foredrag, f. Eks. om en af sine sidste Rejser, og tilsidst om Guds Ord, ved hvilken Lejlighed han gerne Gang for Gang gennemgik en Bog af Bibelen i mindre Partier, hvorefter Forsamlingen samtalede derom, spurgte og fik vejledende Svar. Arnold Bovet elskede dette at sidde der og vejlede dem, der var komne bort fra Vejen, og prøve at lede dem hen til Kristus, der blev Liv og Frelse for mange.

Kl. 4 kom Theen, og det var ingen let Sag at slukke Tørsten paa 2—300 Mennesker, der var komne langt fra i Heden, og hvoraf Størstedelen var vante til ganske anderledes kraftige yaade Varer. Efter Theen fik Forsamlingen gerne en Beretning om Arbejdet af et af Udvalgets Med-

lemmer. Efter denne havde enhver, der følte sig kaldet dertil, Lov til at deltage og sige sin Mening. Bovet gjorde sit for at bidrage til Medlemmernes personlige Udvikling og lære dem at danne sig en Mening selv.

Tilslidst lærte han sine Folk ikke alene at modtage, men ogsaa at give. Ved Theen blev der gerne samlet ind til en fattig Familie inden for Foreningen, om hvilken man som Regel ganske ligefrem fortalte Vennerne om Aarsagen til dennes Trang, men altid fortiede Navnet.

13. December 1903 kom der f. Eks. 50 Frs. ind ved en saadan Indsamling.

I *Paasken* antog disse Foreningssammenkomster et særligt Præg. Blaa-Kors Familien samledes da altid i Præstegaardshaven. Der var skjult en 500 Æg rundt omkring i denne. Børnene maatte blive inde i Huset til alle Æg var gemt. Saa aabnedes Dørene, og de styrtede ud. For at det skulde gaa retfærdigt til, var der forskellige Hjælpere, der tog sig af, at hvert Barn ikke maatte tage mere end to Æg; de andre skulde de lade ligge, saa andre kunde finde dem. Mens Børnene legede, fik Forældrene noget, der passede for dem. De kunde f. Eks. faa et Foredrag om Børneopdragelse. Det hele varede fra 2 til 6, og ingen gik hjem uden at have modtaget et Haandtryk af deres Formand.

Disse Foreningsmøder havde ganske øjensynligt en stor Betydning i Retning af at holde sammen paa Blaa-Kors Familien. Hveranden Maaned blev der givet Chokolade i Stedet for Theen. Der blev gerne en 150 Kopper. *To Gange om Aaret* plejede de at samles paa en Afholds-Kafé, hvor de drak Chokolade sammen og bagefter lyttede til Guds Ords Forkyndelse.

Hver Uge holdtes der i de forskellige Foreninger i Byen en Bibeltime for Mænd alene.

Nytaarsaften samledes alle Medlemmer og alle Tilhæn-

gere med Familie til en fælles Sammenkomst, hvor de ved Leg og senere ved Bøn fejrede det nye Aars Ankomst. 2den Nytaarsdag samledes man atter til Fest, og her gjaldt det om at faa saa mange Drankere med som muligt, og alt var lagt an paa at komme dem til Hjælp i deres Synd og Svag-
hed. Et saadant Møde kunde vare en fire Timer. Man kunde, naar man hørte om det, tænke, at det let kunde blive lang-
trukket og kedeligt, men det var det aldeles ikke. Pastor Bovet havde en stor Evne til at bringe Liv i Forsamlingen. Her var der ingen, der kedede sig.

Arnold Bovet havde en mærkelig Gave til at forstaa og opdrage „sine Børn“. Han vidste, hvor svært Kammerater og bekendte gør det for et Menneske, der vender om fra sin Synd, og endnu mere, naar han omvender sig. Han stod overfor dem som en god Læge overfor sine Patienter. Som denne værner de skrøbelige, ofte uden at de paagældende aner det, som denne tager haardt fat og fjærner det syge, hvor det behøves, saaledes gjorde ogsaa Bovet. Han tænkte for de svage, hans kærlige Omhu fik dem til frivilligt at gaa til ham med deres Sorger, til at fortælle om deres Fald, og han var den, der kunde vise til Rette og vise hen til ham, der ikke vil nogen Synders Død, men at han omvender sig og lever.

En Ting forstod Bovet, dette: at *skabe Mænd*, der blev hans Medarbejdere. Paa hans Grav laa der blandt de tal-
løse Kranse en, hvorpaa der stod: „*Fra reddede Drankere i Worb til deres uforglemmelige Sjælesorger.*“ Han sørgede for deres Sjæle, de elskede ham, og selv disse svage Stakler blev ogsaa Mænd. Hver Onsdag Kl. 8 holdt han et Møde, der var beregnet paa *Sjælesorg* blandt Berns Afholdsfolk. Disse Møder var Begyndelsen til de „*Bibelkursus*“, som han senere fik sat i Gang baade i det franske og tyske Schweiz.

En Ugestid fik hans „Blaa-Kors“ Medlemmer Lov til at

besøge „*Männedorf*“. Denne Tid var en Oplevelse og til stor Velsignelse for mange. Gamle *Zeller* forstod rigtig at øve aandelig Indflydelse paa dem, og Tiden gik for en stor Del med Bedemøder; smaa Foredrag, der med stor Omhu var anlagt paa Tilhørerne, og som efterfulgtes af en livlig Forhandling; Bibeltimer; Samtaler paa Tomandschaand, hvor man gik i Dybden; korte Foredrag med Forhandling, der gik Drikkeriet rigtig til Livs; Opmuntring til at arbejde for at hjælpe andre ud af Lasten o. s. v., alt dette modtog Gæsterne under Besøget i Männedorf.

„*Blaa Kors*“ fik sit *eget Forlag*, paa hvilket det udgav Smaaskrifter, f. Eks. den bekendte: „*Bort fra Værtshuset*“, af Pastor Bovet. Her udkom „*Arbejdervennen*“ og „*Arbejdervennens Kalender*“, der udkom en Gang om Aaret, ledsagede af den store Vægkalender.

Hvert andet Aar udkom „*Blaa-Kors Aarvog*“ og senere udkom som Maanedssblad „*Det blaa Kors*“.

— — — — —

Pastor Bovet havde en ualmindelig Evne til at klare Vanskeligheder. Der var nu f. Eks. *Præsterne*. Mange af dem saa i Blaa-Kors en „Fjende af Livet“, „en David i Sauls Rustning“, ja, der var dem, der i deres stigende Ophidselse saa „et Værk af selve Djævelen.“

Der kom Vanskeligheder ogsaa fra anden Kant. *Good-Templarne* foreslog en Alliance. „Blaa-Kors trængte haardt til Støtte udadtil. Talte ikke Good-Templarne Mænd som selveste *Dr. med. Forel* i Zürich som et af deres Medlemmer? For Bovets store, varme Hjerte var der virkelig noget fristende i at slutte Forbindelse med disse Mennesker, men Gud viste ham, at det, der kunde se ud som noget godt, alligevel „indadtil“ vilde være Blaa-Kors til stor Skade. Han bøjede sin egen Vilje ind under Guds, og vi

vil af Blaa Kors senere Udvikling klart se, at dette virkelig var Guds naadige Førelse.

— — — — —

Det var Pastor Bovets store Ydmyghed overfor Herren og hans Kærlighed til Mennesker, der gjorde ham til den Mand, han var.

Ved de store Møder kunde den ene bekendte Mand efter den anden tale, mens Tilhørerne dukkede sig — og kedede sig. Men naar Bovet viste sig paa Talerstolen med sit milde, af Kærlighed, Tillid og Haab straalende Ansigt, og han begyndte at tale til Forsamlingen i deres eget Maal med alle disse smaa Ordspil og morsomme Betoninger, hvorpaa Dialekter er saa rige, da rejste de duvende Hoveder sig en Smule, Øjnene lo, Munden fortrak sig til et Smil, og Ordene sank dybt ned i Hjerterne.

Der var en Gang en af hans Venner, der stod og iagttog Formanden for Berns Blaa-Kors tage mod et nyt Medlem. Han tænkte ved sig selv: „Hvad er det, der drager disse forkomne Mennesker til Pastor Bovet?“ Og Svaret lød: „Det er hans hjertelige, varme Haandtryk.“

Et af Foreningens Medlemmer skrev senere i et Blad: „Der er ingen, der har gjort saa meget for mig som Pastor Bovet. Han har i Sandhed lært af Gud at tilgive syv Gange syv Gange.

Jeg har været en Dranker, siden jeg var 16 Aar; 14 Gange har jeg haft Delirium, tre Gange har jeg gjort Forsøg paa at drukne mig, og jeg har været 15 Gange i Fængsel. Og trods alt dette er jeg i Dag et lykkeligt Menneske. Men det er ikke sket uden Lidelse. At jeg kom igennem, skylder jeg først og fremmest min Guds Trofasthed, derefter Det blaa Kors og min kære Ven Pastor Bovet.“

Otte Dage før sin Død saa man Arnold Bovet lede en stakkels Dranker gennem hele den lange, brede Gade i Bern.

Han gik med ham ganske simpelt under Armen. Mange vilde skænde paa saadan en stakkels Mand ellér lade Politiet hente ham. Pastor Bovet gik med ham som en Bror og ledede ham til sit eget Hjem. Det er denne Behandling, der forklarer de ualmindelig mange og gode Resultater.

DA GUD KALDTE SIN TJENER HJEM.

Ude i Skoven staar de store Træer. De udfylder en Plads, men altid kan de ikke blive staaende. Mens de var der, syntes vi nok, de var store, vi glædede os over den herlige, løvrige Krone, de mægtige Grenes smukke Former og meget andet, men det er i Virkeligheden først, naar de er borte, uigenkaldeligt borte, at vi ser, hvor meget de fyldte. Bovets Tid her paa Jorden var ogsaa en Dag til Ende. Hans svage Helbred, de mange større og mindre Rejser stjal hans Kræfter og sled paa hans Hjerter.

Han fik selv efterhaanden en Følelse af, at længe kunde det ikke vedblive at gaa. Han tog dette ganske roligt og naturligt, som den gør det, hvis Liv er i Gud. Paa alle Maader søgte han at lægge Arbejdet over paa andre Skuldre og erstatte sig selv med yngre Kræfter. Et Aar før sin Død fik han en Hjelpepræst, og da han saa, at denne trak flere Tilhørere til end han, glædede han sig derover, idet han syntes deri at se, at han var udvalgt af Gud til denne Gerning, og sagde: „Ham bør det at vokse, mig at forringes.“

I April 1903 tog Pastor Bovet til *Bremen* for at repræsentere Blaa-Kors paa den internationale Antialkoholiskongres. Han fik der en Forkølelse, som han ikke rigtig kunde komme sig af. Alligevel vilde han som den utrættelige Arbejder, han var, ikke opgive sin Rejseplan. Han tog derfor videre til *Hamburg*, *Essen* og en Del andre Byer.

Han kom syg til Bern Kl. 9 om Aftenen Mandag den 30. April. I Stedet for at gaa lige hjem, gik han over i Kapellet, hvor han talte lidt til nogle af sine Sognebørn, der var samlede til et Møde. Fru Bovet var rejst til Kärnthén for at ordne et nyt Hjem for sin yngste Søn, Felix, der snart skulde giftes med en ung Pige fra Bern. Onsdag og Torsdag fungerede han som Censor ved en stor Pigeskole, ved hvilken han et Aar i Forvejen havde modtaget en Opfordring til at være Medlem af Komiteen. Lørdag Aften havde han Feber. Søndag maatte han lade være med at lede Søndagsskolen; men han fik Kraft til at holde sin Prædiken over 2 Kor. 7, 8—11. „Denne Tekst er saa rig,“ sagde han, „at vi vil dele den i to Dele. I Dag vil vi nu tale om Glæden. Paa næste Søndag taler vi om Bedrøvelsen.“ Der gik gennem hele hans Prædiken en Alvor, der var større end sædvanlig. Han lod sin Kapellan, Pastor Morel, uddele Nadveren.

Om Eftermiddagen deltog han, trods Feberen, i Blaa-Korsmødet, der nu altid holdtes i Bondegaarden. Denne var en stor 2-Etages Berner-Bondegaard af Træ, der laa lige op til Præstegaarden og var blevet indrettet til Mødehus. I dette var der en stor Mødesal, hvor Mændene gerne sad paa Gulvet og Kvinderne paa Galleriet. Salen kunde atter deles i mindre Sale ved forskydelige Skillevægge. Han fortalte dem om sin sidste Rejse i Tyskland. Da han kom til Opholdet i Hamburg og fortalte, at han havde været inde i „Forbryder Kælderen“ for at indbyde de berusede Gæster til sit Møde, sagde han, idet han vendte sig om mod sin Kone: „Hvorfor skulde vi egentlig ikke her gøre det samme?“

Han vilde endelig sige Farvel til hver enkelt med et varmt Haandtryk. Derved kom han til at staa i Trækken nede ved Døren, og dette gjorde ham ikke bedre. Om Man-

dagen gik han hen til Pigeskolen for at indsætte en ny Skolebestyrer. Om Eftermiddagen præsiderede han ved et Komitémøde for Udgivelsen af en ny kristelig Sangbog,

Bondegaarden. (Bagvød ligger Præstegaarden).

hvilket varede til Kl. 7. Endelig fra 8 til 10 havde han sit sædvanlige Møde for Mænd.

Dagen efter, Tirsdag, maatte han blive i Sengen. Om Onsdagen vilde han have været til et Blaa-Kors Møde i

Bern, men Lægen konstaterede en Lungebetændelse, der kunde blive skæbnesvanger, da Hjertet var svagt. Bovet var en Mand, der var vanskelig at holde i Sengen. Saa snart han følte sig lidt bedre, vilde han op og til et eller andet Møde, somme Tider i Udlandet. Han var i disse Dage som spaltet i to: Kristi Tjener og Mødemanden. Det var ligesom det, at han var den frelste Synder, der tjente sin Herre, paa Sygelejet saa vel som andet Steds, var blevet borte for ham. Arbejderen for de faldne var traadt i Forgrunden. Maatte han blive liggende, saa vilde han i det mindste skrive. Han skrev det ene Brev efter det andet. Men i Uklarheden, der somme Tider kom over ham, kunde Tankerne om Oprettelsen af en ny Afholds - Kafé overvælde ham. Ham tumlede med Idéer til Udførelsen af sin Plan, men saa tilsidst begyndte Klarheden at vende tilbage, og han sluttede med et: „Jeg vil ikke tænke mere derpaa, for mit Værk er endt.“

Efterhaanden lagde den trætte Arbejder, under Mesterens Haand, sit Værktøj fra sig. Den unge, troende Mand, der plejede ham under hans sidste Sygdom, sagde til ham med stor Ro, men ogsaa som den, der var til at stole paa: „Da du var yngre, bandt du op om dig selv og gik, hvor du vilde; men naar du bliver gammel, skal du udstrække dine Hænder og en anden skal binde op om dig og føre dig derhen, hvor du ikke selv vil.“

Det gjorde ham ogsaa godt, naar hans gode, trofaste Hustru og Medarbejder lagde sine Hænder paa hans Hoved og bad. Tilsidst fortog Febervildelsen sig efterhaanden, for en stor Del under Indflydelse af de skønne Sange og Salmer, der spilledes paa Harmoniet.

Lørdag Aften maatte han efter eget Ønske endelig høre Blaa-Kors Musikken, der ellers blev indøvet i Bondegaardene, men for den syges Skyld indøvedes andet Steds. Som

Regel var hans Tanker beskæftigede med andre end ham selv. Han tænkte paa sin Søn Samuel, Missionæren i Sydafrika, der havde Feber, paa sin Svoger Felix, hans aarelange Lidelser, paa Blaa Kors Kredsmøder; han gav Raad med Hensyn til Pinsefesterne o. s. v.

Efter Lægens Raad var Børnene kaldte hjem. Kun en, Paul, kunde komme saa hurtigt fra Frankfurt, at han traf sin Fader levende. Han talte lidt med ham Mandag Eftermiddag, men kun om Ting, der vedkom Frankfurt. Ligeledes, da hans Svigersøn, Professor Grüner, der var ansat ved Universitetet i Bern, kom, talte den syge ikke om de Ting, der laa saa nær for Haanden. Alligevel tvivlede han inderst inde ikke om, at hans sidste Stund var nær. Det hændte, at hans Hustru kom til at sige dette til ham med rene Ord. Han svarede træt: „Men jeg har ikke faaet beskikket mit Hus. . . .“ Hun fik Kraft til at svare ham, at nu var det ikke Tiden til at tænke paa det, der hørte denne Jord til, men til at se fremad. Kl. 6 holdt hun Andagt og læste Brødremenighedens Tekst for Dagen og Begyndelsen af Brevet til Efeserne. Lidt senere sagde den unge Mand, der plejede ham, at nu var der ikke langt tilbage. Den døende modtog dette Budskab med Ro og Hengivelse. Fru Bovet kom straks og holdt sin Mand i sine Arme, mens han drog sit sidste Suk. Det var den 11. Maj Kl. 7 om Morgen.

I samme Øjeblik bad hans Søster Clara i Grandchamp sin Nevø Jean om at høre i Telefonen, hvorledes det gik. Førend han gjorde dette, trak hun imidlertid, som de plejede i Männedorf, et Skriftsprog. Hun fik følgende Ord: „Fra Trængsel og fra Dom er han borttagen, og hvem kan tale om hans Slægt.“ (Es. 53, 8).

Et Øjeblik senere meldte Telefonen fra Bern, at han var hjemme hos Gud.

JORDFÆSTELSEN.

Det rygtedes hurtigt i Byen, at Arnold Bovet var gaaet bort. Ingen havde tænkt sig, at Hjemkaldelsen skulde ske saa brat. Folk i Almindelighed havde først i de sidste Dage forstaaet, at Sygdommen var saa alvorlig. Men fra dette Øjeblik af blev Blaa-Kors Hovedkvarter bestormet af en Skare Mennesker, der med Ængstelse fulgte den meget afholdte Præsts Befindende.

Det første Indtryk ved Budskabet om hans Død var nærmest stum Forbauselse; det var ikke til at fatte, at han virkelig ikke vilde færdes blandt dem mere. Dernæst hørte man Beklagelser over, hvilket Tab han vilde være for Byen, og derefter kom alle de varmere Følelser, der næredes for ham, frem. I Skarevis samlede Folk for at se ham, der af kære Venner og sin unge Sygepasser var ydet den sidste Tjeneste og lagt paa en Baare, endnu den sidste Gang. Over hans blege Ansigt havde Døden kun lagt et alvorligt Udtryk af uendelig Fred og den dybeste Hvile. Over hans Hoved var anbragt den Kristusskikkelse, der ellers prydede hans Studereværelse. Det var, som om Frelseren med Æmhed betragtede sit Barn, der havde slidt sig op i hans Tjeneste.

Der laa han, pyntet med Blomster og Palmedekorationer, og nu kom de: først Familien, een for een og derefter Adoptivbørnene, der var ganske utrøstelige. Et af disse, en Blaa-Kors Mand, sad og krøb sammen udenfor Døren og kunde ikke faa sig selv til at gaa ind. Blandt de mange, der vilde se ham endnu en Gang, kom ogsaa den ærværdige Pastor *Bernard*, der var ansat ved den schweiziske Nationalkirke i Bern. Han trykkede et Kys paa sin Kollegas kolde Pande, han som han havde haft saa inderlig kær baade som Søn og som en Broder, og som han snart vilde følge efter.

Felix, hans yngste Søn, naaede dertil fra Kärnthen og kunde følge sin elskede Fader til hans sidste Hvilested.

Tirsdag Morgen blev den Rest af ham, der hørte denne Jord til, lagt i en smuk Egetræskiste, der blev stillet ind i den store Mødesal, hvor den var omgivet af en hel Skov af grønne Træer og Planter og en Hærskare af Kranse. Blaa-Kors Folkene kunde her se deres Formand en sidste Gang netop i denne Sal, hvor de havde modtaget saa meget godt af ham. Det var en stor Skare, der var mødt for at kaste et sidste Blik paa ham, der laa der. Mænd, Kvinder og Børn kom grædende og hulkende, selv de syge slæbte sig derhen. En lille Pige stod og kastede det mest fortvivlede Blik paa den dødes milde Ansigt. Hvor fandtes der igen en Ven som han. Og en Drunker blev staaende ved Kisten og sagde til ham, der nu ikke længere kunde høre det: „Det skal du vide, at den Sæd, du har saaet i mit Hjerte, er ikke saaet forgæves. Den kommer op en Dag, den kommer op en Dag, det kan du stole paa.“

Den eneste, der var rolig midt i al den Sorg, var hans Hustru. Hun kunde trøste, hun kunde bringe andre Fred. For hende var det en Hjemgang til Gud. Hun kunde telegrafere det tunge Budskab til Vennerne i Sydafrika, for at de atter kunde bringe det videre til den ældste Søn, Samuel, der var Missionær dernede og endnu var svag efter den nylig overstandne Feber.

— — — — —

Selvfølgelig kom i Aviser og kirkelige Blade mange Artikler om Pastor Bovet og hans Gerning. En af de mærkeligste og mest rørende kom fra en ikke-protestantisk Pen, fra Abbed Michaud, en troende Katholik i Bern. I kort Uddrag følger her lidt af hans Artikel: „Lykkelig er den, der personlig har faaet Lov til at lære saadanne hellige Mænd at kende . . . Naar man kommer i Berøring med en saadan

Mand som Pastor Bovet, hvem jeg anser det for en særlig Naade af Gud at have lært at kende og elske, føler man, førend de endnu har sagt et Ord, at om dem gælder Pauli Ord: „At leve er mig Kristus; dog, ikke jeg lever mere, men Kristus lever i mig.“ Hvis noget Menneske er blevet den Fryd til Del at kalde paa Syndere ved Afholdssagens og Religionens Røst; saa er det ham; thi ingen var i højere Grad en Apostel, mere hensynsfuld og fuld af Kærlighed til sine elendigste Brødre. Det var, som om der udstraalede fra ham et indre Lys, naar han genfandt et vildfarent Faar. Og dog, trods al den rene Glæde, den aandelige og sjælelige Skønhed, hans Liv strømmede over med, og som kunde gøre det kært for ham, var han dog den, for hvem Døden havde mistet sin Brod. Ja, Døden var ham en Vinding. Se denne Frelser, denne Kristus, der fyldte hans Sjæl; selve Tanken om ham har kunnet løfte hans Aand op i Højder, hvor vi andre sjældent kommer.

Dette ualmindelige Menneske hører ikke til dem, paa hvis Gravsten man kan udtale det Ønske: „Hvil i Fred,“ fordi vi ved, at han er sikker paa Hvilen i sin Frelser.“

— — — — —

Begravelsen fandt Sted Torsdag 14. Maj fra Domkirken. Familien havde først tænkt paa Frikirkens Kapel, men paa Grund af det mægtige Følge, som de efterhaanden forstod vilde komme til Stede, gav de efter for Byraadets og Kirkestyrelsens Ønske, at der maatte vises Pastor Bovet den sidste Ære fra den Kirke, han oprindelig tilhørte.

Kisten blev baaret foran Følget. I det Øjeblik, man naaede Broen nedenfor Præstegaarden, standsede al Færdsel.

Lidt før to begyndte Domkirkens Klokker at ringe, og et Øjeblik efter var den store Kirke overfyldt til Trængsel, mens Orgelet svagt og senere stærkere intonerede med Strofer af „Vor Gud han er saa fast en Borg.“ Derefter blev

Domkirken i Bern.

der, afbrudt ved Sang, holdt 7 Taler. Den første var af hans Kapellan, Pastor *Morel*, paa hans Menigheds Vegne. Derefter fremkom *Professor Porret* fra Lausanne med Hilsen og Tak paa egne og paa Frikirkernes Vegne i Kanton Waadt. Efter ham talte Pastor *Furer*. Hans Stemme var svækket baade af Alder og Sindsbevægelse. Ude i Udkanten kunde man ikke høre Ordene, men kun forstaa den dybe Smerte, som den gamle Mand følte ved nu at maatte savne sin yngre Ven. Han fortalte om det aarelange Venskab; om hvorledes den ivrige, unge Præst var kommet til ham med alle sine Idéer og Planer, for at han, der var ældre i Herrens Tjeneste, skulde hjælpe ham med Raad og Vejledning.

Efter ham kom Grundlæggeren og Præsidenten for det Blaa-Kors, Pastor *L. L. Rochat*. I sin Smerte sammenlignede han sig med en Officer, hvis Ven er faldet ved hans Side. Han fortalte om den første Tid, da alle misforstod dem, og pegede paa den store Forandring, der nu var sket. Pastor *Fischer* fra Essen talte paa den tyske Blaa-Kors Forenings Vegne. Til sidst sagde Pastor *Gerber-Vischer* et Par Ord som Repræsentant for „Den evangeliske Alliance“; efter at endnu et Par Hilsner var bragte, vandrede det store Følge, mens *Chopins Sørgemarch* bruste fra Orgelet, ud til Kirkegaarden.

Efter Ligvognen gik Familien og derefter kom Repræsentanter, Udvalg eller Udsendinge fra alle de Blaa-Kors Foreninger, den afdøde havde været Redskabet til at stifte, baade i Ind- og Udland. Snart spillede Musikken dæmpet og tyst, snart sang hele Skaren en Salme. Det var et endeløst Tog. Kransenes Blomster duftede, Bannerne vajede, Folk strømmede til og sluttede sig til Følget. Man kunde synes, at hele dette Optog maatte være den Mand imod, som her blev baaret til sit sidste Hvilested, han som ikke brød sig om ydre Pragt, men om at vinde Sjæle. Men vandtes der ikke

Sjæle gennem dette lange Tog med dets Højtid og Tilslutning af Skarer, der var frelste fra Synden og vandrede fremad i Kristi Kraft?

Man fortæller, at da Toget kom forbi et Værtshus, sagde en stakkels, mærket Dranker til Værten: „Nej, skænk ikke Alkohol i mit Glas. I dette Øjeblik begraver de Pastor Bovet!“

Klokken var 6, inden man naaede Kirkegaarden, hvor der atter blev talt mange gode Ord.

Men nu maa vi forlade vor Ven. Han satte dybe Spor, hvor han kom. Gid han ogsaa maa faa Naade til at sætte Spor i os.

*„Thi det at leve er mig Kristus,
og at dø er mig en Vinding.“*

BENYTTET LITERATUR.

Dr. August Langmesser: Arnold Bovet. Bern und Basel 1906.

Pierre Dieterlen: Arnold Bovet. Neuchâtel 1905.

Dorthea Trudel. København 1917.

Mindeskraft i Anledning af Blaa Kors 10 Aars Fest i Danmark
København 1905.

Blaa Kors's Aarbøger. København.

Blaa Kors's Almanakker (særlig bemærkes i Almanakken for 1924
en Artikel af Sognepræst Juhl om „Det internationale Blaa
Kors Arbejde“). København.

Juhl: Blaa Kors i de første 25 Aar. København 1920. (Heri bl. a.
en interessant Artikel af Overbibliothekar H. O. Lange, om
hans første Berøring med Det Blaa Kors).

Alfred T. Story: Swiss Life in Town and Country. London 1902.

Das Schweizerland: Souvenirs Album. Publié par la Maison
Wehrli. A. G. Kilchberg près Zürich.

*Bilder Atlas der Schweiz: Bibliothek des geographischen Lexikons
der Schweiz. Monographien zur Erdkunde.* Schweiz von
I. C. Heer.

Die Schweiz von H. Zschokke. Carlsruhe 1834.

Lic. Carl Stuckert: Kirchenkunde der reformirten Schweiz.
Gieszen 1910.

